

Bezpečnostní strategie ČR, čl. 43 (2003)

„Vzhledem k pokračujícímu šíření zbraní hromadného ničení spolu s raketovými technologiemi a vzhledem k tomu, že některé země odmítají respektovat relevantní mezinárodní závazky, bude vláda vytvářet podmínky pro připojení se k projektům či systémům, které budou schopny zajistit ochranu území ČR.“

Protiraketovou obranu (Missile Defense, MD) je nutné chápat jako systém konkrétních obranných opatření – reakci na skutečnou hrozbu. Tato hrozba je podložena dlouhodobou snahou určitých států získat zbraně hromadného ničení (ZHN) a jejich nosiče. V jistých případech existuje – či se předpokládá – úmysl některých zemí využít raketových nosičů, schopných nést bojové hlavice se ZHN, k podpoře či prosazování zahraničněpolitických a bezpečnostních zájmů.

Důvody zvažované výstavby a následného rozmístění prvků systémů protiraketové obrany jsou reakcí na probíhající změny v rámci celosvětové, globální bezpečnostní i vojensko-strategické rovnováhy. Zapadají rovněž do kontextu Strategické koncepce NATO z roku 1999, Bezpečnostní strategie EU (2003) a Bezpečnostní strategie ČR (2003). Tyto dokumenty řadí šíření ZHN a raketových technologií mezi základní bezpečnostní hrozby současnosti. V kombinaci s nestabilním bezpečnostním prostředím tzv. problémových států, a to zejména z oblasti jihovýchodní Asie a Středního východu, čelíme pak vzrůstajícímu riziku použití těchto prostředků jak proti nám, tak proti našim spojencům.

Systémy protiraketové obrany mají přispět k zajištění kolektivní obrany Evropy a Severní Ameriky před případným ohrožením balistickými řízenými střelami (BŘS) odpálenými záměrně, náhodně nebo neautorizovaným způsobem. Rozšíří náš prostor pro svobodu strategického rozhodování a jednání. Významně omezí potenciál vydírání mezinárodního společenství ze strany tzv. problémových států, které nerespektují základní normy mezinárodních vztahů. Ve vojenském případě umožňují efektivní ochranu a použití vojenských sil v mezinárodních mírových misích. Kromě poskytování vlastní ochrany sníží systémy protiraketové obrany přitažlivost ZHN a odradí další státy i nestátní aktéry od vývoje, získání a případného použití BŘS.

Systém protiraketové obrany navrhovaný Spojenými státy a způsob jejího řešení Severoatlantickou aliancí, je chápán jako nezbytné obranné opatření, schopné čelit potenciálnímu útoku omezeného množství BŘS, odpálených z území kteréhokoliv jiného státu.

Jedním z důvodů zájmu nepřátelských stran o BŘS je jejich účinnost – to se týká střel dlouhého a do značné míry i středního doletu – a samozřejmě také psychologický efekt plynoucí z jejich vlastnictví. Nebudeme-li disponovat protiraketovou obranou, budou i starší BŘS schopné devastujícího útoku ZHN proti našim populačním centřům.

Severní Korea usiluje o vývoj a rozmístění strategických střel dlouhého doletu (nad 5500 km) a současně rozvíjí své jaderné schopnosti. Potvrdil to i test jaderné zbraně provedený 9. října 2006. Navíc bez ohledu na odzbrojovací a kontrolní režimy prodává know-how i součásti raketových systémů dalším zemím, například Íránu.

Severokorejská raketa typu Taepo Dong 2 je potenciálně schopná dosáhnout území Spojených států i cíle v Evropě. Íránské a syrské střely mohou ohrozit nejen koaliční síly na Středním východě, ale i území Evropy. Deklarovaný zájem Íránu o vývoj kompletního jaderného palivového cyklu a soustavné porušování mezinárodních dohod pak nutně vede k přesvědčení, že usiluje o získání jaderné zbraně. Podle zprávy německé zpravodajské služby BND z října 2006 může Írán disponovat jadernou zbraní a raketami dlouhého doletu už v roce 2015.

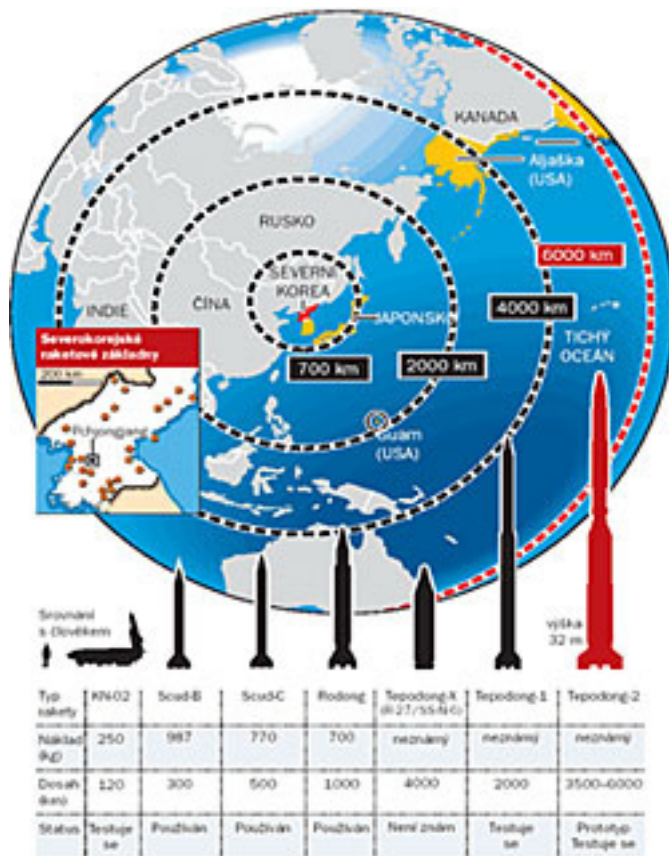
Z výše uvedených skutečností vyvozujeme závěr, že nejpozději do deseti let bude existovat vysoké riziko raketového útoku s použitím ZHN vůči celé Evropě. Vzhledem k omezené přesnosti těchto raketových systémů lze očekávat, že případné útoky nebudou směřovány vůči vojenským zařízením, ale především proti obyvatelstvu na území spojenců.

S rostoucím uvědomováním si stávající strategické reality narůstá naléhavost zavádění protiraketové obrany. Je to patrné z přístupu vlád mnoha států, které mají zájem o zvýšení bezpečnosti svých zemí a o vzájemnou spolupráci v této oblasti.

V této souvislosti je třeba připomenout, že i Ruská federace a Čína jsou si vědomy existujících hrozeb a v současné době již disponují prostředky proti BŘS.

Pro protiraketovou obranu hovoří tyto základní faktory:

- Kontrola zbrojení a strategická stabilita nebudou protiraketovou obranou oslabeny, ale naopak posíleny.
- Potřebná technologie je k dispozici a – jak mimo jiné napovídají závěry Studie

Odhadovaný dolet BŘS Íránu

Typ střely	Dosah (km)
No Dong	1,000
Taepo Dong 1	nad 1,500
Taepo Dong 2	4,000-6,000

proveditelnosti, jež byla letos dokončena v rámci NATO – bude se s postupem času dále zdokonalovat.

- Poroste počet států disponujících ZHN a raketovými prostředky. Bude se tak zvyšovat riziko raketového útoku.

Vlastní protiraketová obrana je velmi složitý a vysoce sofistikovaný systém vzájemně propojených a doplňujících se prvků. Funkční protiraketová obrana musí mít tři základní technické části – senzory, zbraňový systém a systém velení a řízení.

Senzory slouží k vyhledávání, detekci, zachycení a automatickému sledování BŘS ze země, moře, vzduchu i kosmu. Dále zpracovávají parametry předpokládané balistické dráhy, rozpoznávají druhy střel/hlavic a řídí navádění zbraňových systémů.

Zbraňové systémy zajišťují vyhledávání, rozlišování a ničení cílů. Systémy velení a řízení poskytují velitelům údaje o cizí balistické raketě i údaje o automatickém sledování ze senzorů, pro nejúčinnější a efektivní reakci a navedení zbraňových systémů.

MÝTY

Odpůrci možnosti umístění prvků protiraketového systému na našem území používají při debatách řadu falešných argumentů. Následující patří k nejčastějším:

- **Absence skutečného ohrožení**

Riziko, které představuje použití BŘS, je reálné a aktuální. Už dnes můžeme s jistotou říct, že se nebude snižovat – spíše naopak. Vyrůstajícího nebezpečí si nejsou vědomi jen Spojené státy a Severoatlantická aliance, ale také Rusko a Čína, které už dnes disponují adekvátními obrannými prostředky.

Severní Korea a Írán představují hrozbu nejen pro Evropu, ale pro celou západní civilizaci. Tyto státy se totiž záměrně vyvazují z mezinárodních závazků v oblasti kontroly zbrojení a šíření ZHN.

Severní Korea je navíc známá svoji ochotou vyvážet vyspělé raketové technologie do Íránu, Pákistánu a dalších zemí. V poslední době „proslula“ testem jaderné zbraně (9. října 2006), který podle jihokorejských zpravodajských služeb hodlá v nejbližší době zopakovat.

Íránské BŘS dnes dokáží zasáhnout část evropského kontinentu. Je jisté, že během několika let už budou ohrožovat celý „starý“ kontinent. Potenciální nebezpečí může představovat také Pákistán – v případě, že by došlo k rozpadu státu nebo změně

režimu. Nesmíme zapomínat, že BŘS se mohou dostat i do rukou teroristických organizací typu Al-Kajdá nebo Hizballáh.

Chtějí-li demokratické státy ochránit své občany před útoky balistickými řízenými střelami, musejí hledat způsob, jak tuto hrozbu eliminovat. Protiraketový deštník je jedním z nich.

- **Nefunkčnost systému**

System protiraketové obrany se skládá z mimořádně složitých prvků, jejichž vývoj a testování probíhá současně s jejich rozmístováním. Jednotlivé prvky tvoří vysoce sofistikovaný celek, jehož komponenty jsou na sobě závislé a vzájemně se doplňují.

Celý systém protiraketové obrany se stále nachází v počátečním stadiu výstavby. Je tedy logické, že se během testování objevují některé chyby a nedostatky. A právě odkrývání chyb napomáhá k získávání nových poznatků a tedy ke zdokonalování celého systému.

Zatím poslední testy prokázaly, že je systém schopný zabezpečit svoji základní funkci – tj. identifikovat odpálení BŘS, sledovat jejich dráhu, zaměřit je a zlikvidovat. Rozmístění prvků ve střední Evropě by tuto schopnost ještě posílilo.

- **Možnost diplomatického jednání s problémovými státy**

Výstavba protiraketové obrany v žádném případě nenahrazuje diplomatická jednání. Je to pouze jedna z odpovědí na neochotu některých zemí respektovat mezinárodní závazky a jejich nezáměr vést konstruktivní dialog.

Česká republika preferuje politické a diplomatické prostředky při řešení výše uvedených hrozeb. Mnohé zkušenosti ovšem ukazují, že diplomatická jednání se v případě několika konkrétních států zcela míjí účinkem. Dobrým příkladem je reakce Severní Koreje na tlak mezinárodního společenství – včetně Číny a Ruska – které varovalo před provedením testů jaderné zbraně. Stejně neúčinná je diplomacie v případě Íránu, který dál pokračuje ve svém jaderném programu. Že přehnaná trpělivost není vždy tím nejlepším řešením se ukázalo v 90. letech, kdy Irák anektoval Kuvajt.

- **Obrana pouze území USA**

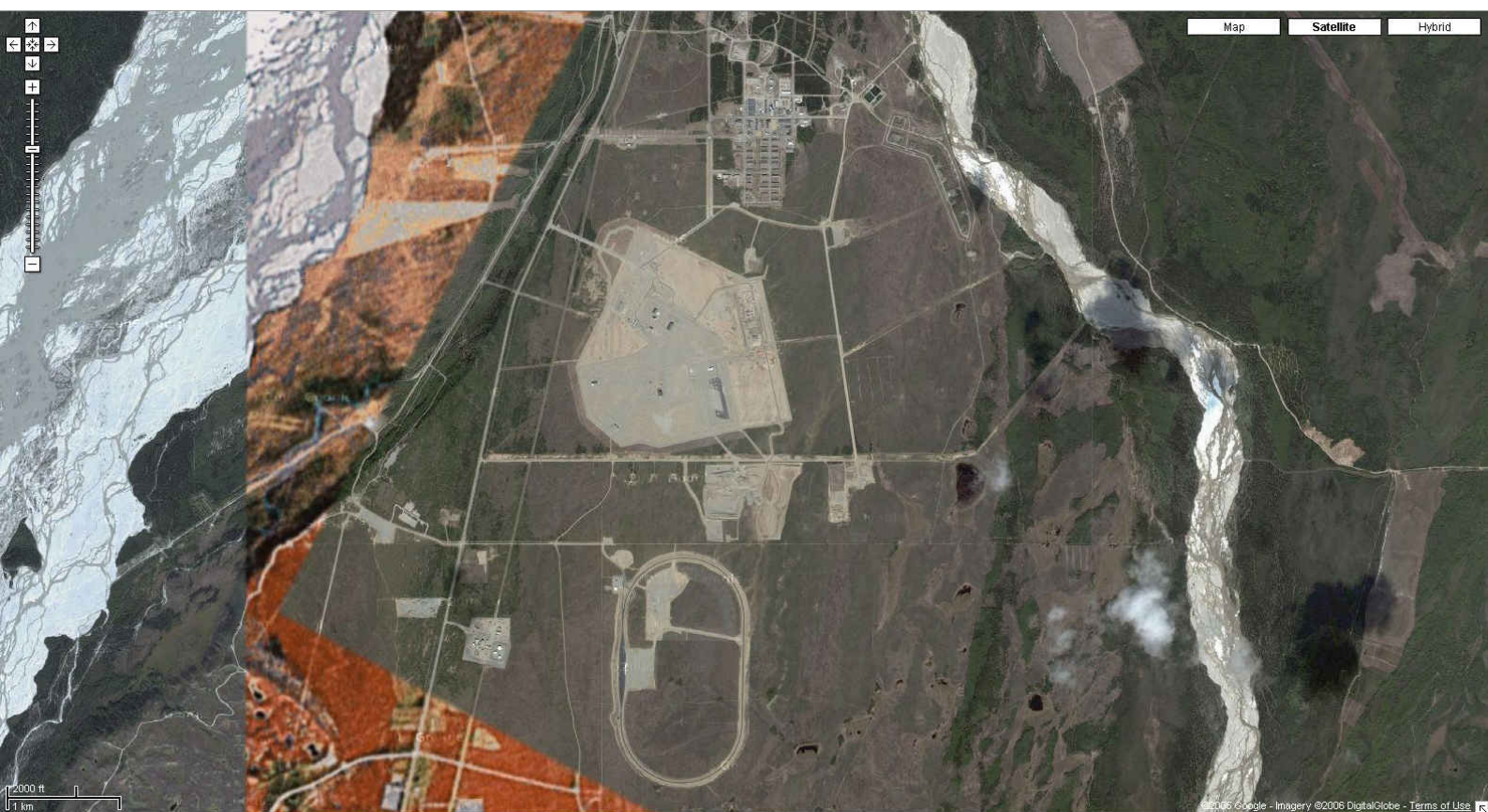
Prvky protiraketové obrany rozmístěné ve střední Evropě budou chránit území hostitelské země/zemí a evropských spojenců před omezeným útokem BŘS z oblasti Středního východu. Oficiální představitelé Spojených států deklarují, že základním cílem projektu protiraketové obrany, je ochrana území Spojených států, amerických sil, spojenců a přátel.

- **Diktát USA**

Spojené státy v žádném případě Českou republiku k ničemu nenutí. Česká republika je svrchovaná země a je jejím výhradním právem rozhodnout, zda na svém území rozmístí prvky protiraketové obrany či nikoliv. O zapojení do projektu bude v konečném důsledku rozhodovat vláda a Parlament ČR, bez jakéhokoliv vlivu USA.

- **Ztráta suverenity**

Tvrzení o ztrátě suverenity a o vynětí občanů USA z jurisdikce českých orgánů jsou zcela neopodstatněná. Území, které by ČR poskytla na výstavbu zařízení, by bylo i nadále majetkem ČR – se všemi právy. Přístup občanů České republiky do objektu by samozřejmě odpovídal charakteru zařízení, který by se řídil speciálním režimem (tyto otázky budou předmětem případných dohod). Statut občanů USA by se řídil principy smlouvy NATO-SOFA, která vynětí z jurisdikce hostitelského státu nepředpokládá.

Základna Fort Greely

- **Obrana je namířená proti Rusku a Číně**

Systém rozmístěný ve střední Evropě by nebyl v žádném případě schopen čelit masivnímu útoku zbrojního arzenálu Ruska a Číny (tyto státy mají řádově tisíce útočných raket, zatímco střední Evropa by jich měla jen deset). Dokázal by ale zneškodnit BŘS vypuštěnou náhodně – což je i v zájmu Ruska a Číny.

Rusko si velmi dobře uvědomuje, že systém není namířený proti němu, i když tomu některá oficiální vystoupení ruských politiků neodpovídají. Důvodem jejich deklarovaných „obav“ jsou jiné politické cíle.

Spojené státy s Ruskem otázku protiraketové obrany pravidelně konzultují, toto téma se

intenzivně řeší i v rámci Rady NATO – Rusko. Projekt se zabývá možnostmi spolupráce protiraketových prostředků při ochraně rozmístěných vojsk NATO a Ruska při společné mírové operaci.

- **Zvýšené riziko útoku proti našemu území**

Žádná základna Spojených států se nikdy nestala cílem většího teroristického útoku. Pokud by se ČR stala terčem napadení, tak například kvůli své podpoře demokracie nebo pro svou účast v zahraničních operacích. Protiraketovou základnu je třeba vnímat jako ochranu, nikoliv riziko.

PROTIRAKETOVÁ OBRANA USA – HISTORICKÝ VÝVOJ

Otázkou protiraketové obrany a vybudováním účinného obranného systému se nejdéle a nejintenzivněji zabývají Spojené státy.

Idea protiraketové obrany se objevuje v americké politice už déle než čtyřicet let. Jejím cílem je ochrana před BŘS schopnými nést zbraně hromadného ničení. Původně měl systém ničit mezikontinentální BŘS (INTERCONTINENTAL BALLISTIC MISSILE, ICBM) a střely dlouhého doletu. V současnosti je konstruován jako mnohvrstevný – to znamená, že má být schopen likvidovat i nepřátelské střely krátkého a středního doletu a střely s plochou dráhou letu.

V roce 1992 vláda USA rozhodla o zahájení vývoje, testů a rozmístění prvků systému „Globální ochrana proti omezeným útokům“. Tento systém se skládal ze tří částí:

- protiraketová obrana bojiště (THEATRE MISSILE DEFENCE – TMD) využívala existující systém pozemních střel Patriot, námořní obranu bojiště a řízené střely s velkým akčním rádiem;
- omezený systém protiraketové obrany měl používat protirakety operující mimo atmosféru;
- globální částí měl být systém BRILLIANT PEBBLES (BP). Ten by využíval autonomní střely o hmotnosti 10 – 25 kg, jež by byly rozmístěné ve velkém množství ve vesmíru.

V devadesátých letech se americká administrativa zaměřila především na systémy protiraketové obrany bojiště, které se po první válce v Perském zálivu ukázaly jako nezbytné pro přímou ochranu amerických a spojeneckých jednotek.

Pro dokreslení je nutné uvést, že 21. července 1998 Írán testoval raketu středního doletu Shahab-3 a 31. srpna 1998 provedla Severní Korea test rakety Taepo Dong-1, která přeletěla nad japonským územím. Tento test byl obzvláště znepokojující, protože demonstroval schopnosti Severní Koreje vypořádat se s problémy konstrukce a technologie mezikontinentálních BŘS a oddělení jednotlivých stupňů během letu.

Americký protiraketový program devadesátých let lze rozdělit na čtyři části:

- vývoj globálního systému, který ochrání Spojené státy a jejich spojence před nebezpečím BŘS odpálených z kteréhokoli místa na Zemi;
- vývoj prostředků určených k obraně bojiště a zároveň vývoj systému Národní protiraketové obrany určené k ochraně kontinentálních Spojených států;
- příprava na rozmístování protiraketové obrany bojiště;
- příprava na možné rozmístění národní protiraketové obrany proti omezenému útoku BŘS dlouhého doletu a mezikontinentálních BŘS.

Technologický pokrok dosažený během 90. let a obava z nových hrozeb, které znamenaly nebezpečí nejen pro USA, vyústil v roce 2000 v přijetí Zákona o Národní protiraketové obraně (NATIONAL MISSILE DEFENSE ACT), na jehož základě zahájily Spojené státy realizaci projektu protiraketové obrany svého území.

Clintonova administrativa se zavázala urychleně rozmístit efektivní systém protiraketové obrany schopný ochrany území Spojených států proti omezenému útoku balistickými střelami. Současně zajistila podstatné navýšení rozpočtu a reorganizovala strukturu a pravomoci úřadu, který se měl systémy protiraketové obrany zabývat.

V květnu 2001 George W. Bush představil hlavní cíl projektu protiraketové obrany – zajištění ochrany teritoria Spojených států, amerických sil v zahraničí, spojenců a přátel. Zároveň potvrdil rozhodnutí o rychlém rozvoji systému protiraketové obrany a odstranění omezení bránících rozsáhlému testování potřebných technologií.

Třináctého prosince 2001 oznámily Spojené státy své rozhodnutí odstoupit od smlouvy o antibalistických systémech z roku 1972 (ABM). Důvod byl jasný – odlišná bezpečnostní situace a rozdílné požadavky (ve srovnání s obdobím studené války). Smlouva byla označena za zastaralou a poplatnou době, kdy byly USA a SSSR jasnými nepřáteli. V lednu 2002 pak následovalo vytvoření Agentury pro protiraketovou obranu (MISSILE DEFENSE AGENCY, MDA), která od té doby integruje všechny aspekty programů protiraketové obrany USA.

Tyto kroky byly a jsou vedeny zcela jiným chápáním role a postavení protiraketové obrany v kontextu nového strategického prostředí po skončení studené války. Jeho důležitou součástí je odmítnutí konceptu vzájemného zaručeného zničení jako přežití doktríny z dob studené války. V novém bezpečnostním prostředí má systém protiraketové obrany plnit obrannou funkci proti celé škále omezených raketových útoků a zároveň obnovit důvěru ve schopnost a připravenost ubránit se zneužití ZHN.

V roce 2002 byly stanoveny konkrétní cíle při budování systému protiraketové obrany USA:

- ochrana území Spojených států, amerických sil, spojenců a přátel;

- rozvoj integrovaného mnohvrstevného systému schopného zasáhnout raketu ve všech fázích letu;
- co nejrychlejší rozmístění částí systému a jeho postupné vylepšování.

Protiraketová obrana má v souladu s výše uvedenými cíli sloužit jako integrovaný globální systém, který bude chránit USA, jejich přátele, spojence a nasazené síly, proti omezenému útoku BŘS všech dosahů ve všech fázích letu. Program není zaměřen na specifické protivníky, ale i na vlastní schopnosti (CAPABILITY-BASED APPROACH), což umožňuje reagovat na nepředvídatelné a proměnlivé hrozby. Takto koncipovaný systém demonstruje, že není zaměřen proti Rusku ani Číně, protože není navržen tak, aby mohl čelit jejich strategickému arzenálu.

Co se týče realizace jednotlivých kroků: Nejdříve má vzniknout omezený a efektivní pozemní systém schopný ničit jednotlivé útočící balistické rakety ve střední fázi letu (MID-COURSE) mimo atmosféru. V roce 2004 Spojené státy zahájily rozmístování pozemních protiraket (GROUND-BASED MID-COURSE INTERCEPTOR – GBI) na Aljašce (základna Fort Grealy) a v Kalifornii (letecká základna Vandenberg). Součástí systému jsou také pozemní, námořní a vesmírné senzory, systémy velení a řízení a protirakety umístěné na lodích.

V současné době Spojené státy zvažují zahájení realizace „evropské větve“ protiraketové obrany, jejíž součástí by mělo být i stanoviště s 10 protiraketami a radarem. Tyto dva prvky ovšem nemusejí být umístěné společně v jedné lokalitě, či dokonce v jednom státě. Proto také USA jednájí s ČR a Polskem. Evropská část systému by měla být funkční od konce roku 2011 (**pozn.: letos v září se uskutečnila návštěva týmu expertů polského ministerstva obrany na základně Fort Grealy. Podobnou nabídku pro členy Parlamentu ČR, novináře a experty obdržela i Česká republika**).

V souvislosti s vývojem systému protiraketové obrany nabídla americká administrativa evropským spojencům možnost zapojení evropských firem do připravovaných tendrů na dodávky technologie protiraketové obrany, případně využití jejich výzkumného potenciálu.

V tomto směru jsou aktivní americké mise při NATO a EU, které dosáhly určitého úspěchu u francouzských, německých, nizozemských, britských a italských firem (mimo země EU i firem izraelských, japonských a jihokorejských). V létě 2002 se také několik amerických týmů vydalo na cestu po evropských zemích (mj. i ČR), kde měly rozšířit vzájemnou informovanost o projektu protiraketové obrany.

V současné chvíli tak připadá v úvahu několik možností zapojení evropských spojenců do projektu protiraketové obrany – od společného výzkumu a vývoje technologií protiraketové obrany a výroby v rámci transatlantických konsorcií, přes použití stávajících radarových stanic, jejich modernizaci nebo výstavbu nových radarových stanic, až po případné umístění základny s protiraketami na území některého ze spojenců. Spojené státy rozmístily prvky protiraketové obrany již v řadě spojeneckých či spřátelených zemí. Jednotlivé komponenty se nacházejí např. na území Dánska (Grónsko), Velké Británie a Japonska.

V současnosti již Spojené státy v oblasti protiraketové obrany spolupracují či o spolupráci jednájí s řadou zemí – Japonskem, Velkou Británií, Dánskem, Austrálií, Kanadou, Izraelem, Nizozemskem, Německem, Itálií, Ruskou federací, Tureckem, Španělskem, Polskem, Maďarskem, Ukrajinou, Tchaj-wanem, Indií či Českou republikou.

POZITIVA SYSTÉMU PROTIRAKETOVÉ OBRANY

- důraz na reálnost a naléhavost hrozeb spojených s šířením zbraní hromadného ničení a raketových nosičů;
- částečná účinnost odstrašení vůči řadě aktérů (nepřátelské státy – „rogue states“, nestátní aktéři – teroristické organizace);
- nutnost rozšíření strategické možnosti Spojených států a spojenců v regionálních konfliktech (minimalizace zstrašující funkce zbraní hromadného ničení v rukách regionálních nepřátelských režimů);
- protiraketová obrana jako součást politiky nešíření zbraní hromadného ničení a jejich raketových nosičů (snižuje jejich strategickou hodnotu při použití proti Spojeným státům nebo jejich spojencům);
- budování protiraketové obrany není zaměřeno vůči Rusku a Číně a nepovede k novým závodům ve zbrojení, nabízí tak nový strategický rámec vztahů s Ruskem místo smlouvy ABM;
- systém bude poskytovat ochranu i spojencům a přátelům a nabízí jim možnost účasti.

JAK BY VYPADALA PROTIRAKETOVÁ ZÁKLADNA V ČESKÉ REPUBLICE?

Protiraketové zařízení není vojenskou základnou v klasickém slova smyslu. To znamená, že na území tohoto zařízení není soustředěno velké množství vojenské techniky a personálu. Spojené státy ve střední Evropě plánují umístit radar a deset protiraket. Na základě znalostí obdobných zařízení Spojených států na americké půdě či ve světě můžeme říct, že protiraketové zařízení ve střední Evropě se bude rozkládat na rozloze cca 350 hektarů, čili zabere asi jednu padesátinu až jednu setinu rozlohy jednoho z existujících vojenských výcvikových prostorů.

Protirakety i radar mohou být umístěny buď společně v jedné lokalitě, nebo odděleně. Společné umístění je méně finančně nákladné a prakticky výhodnější (společná ochrana obou komponentů apod.), nicméně z technického hlediska oddělení radaru od protiraket nic nebrání. K obsluze a ochraně radaru je potřeba přibližně do 200 osob, k obsluze protiraketového zařízení do 400 osob, v případě umístění obou prvků v jedné lokalitě by obsluhu a ochranu celého zařízení zajišťovalo maximálně 500 osob. Počet amerických vojáků na území ČR by tedy nepřesáhl 200, resp. 500 osob.

Základna Vandenberg

Co se týče dodatečných omezení – ta by byla by vzhledem k umístění v jednom z existujících vojenských újezdů minimální. K ochraně zařízení Spojené státy neplánují trvale rozmístit žádné další raketové systémy. Před eventuálním útokem BŘS chrání základnu samotné protirakety. Vlastní protivzdušná obrana základny bude řešena hotovostními stíhači AČR, vyčleněnými pro systém protivzdušné obrany NATO (NATINAD). V případě krize USA uvažují, po dohodě s hostitelskou zemí, o dočasném posílení protivzdušné obrany základny vlastními prostředky.

Radar vyžaduje vytvoření bezletové zóny, která by významně nepřesáhla v žádném z navrhovaných míst hranice již existující bezletové zóny nad vojenskými újezdy a nenarušila by letecké koridory.

Bezpečná zóna kolem radaru znamená, že v okruhu 13,5 km od radaru není možné používat výbušniny, v okruhu 8,6 km nesmí létat civilní letouny, v okruhu 4,5 km vojenská letadla a po zemi se neautorizované osoby nesmí pohybovat v okruhu 0,5 km.

PROJEKTY PROTIRAKETOVÉ OBRANY NATO

Koncept protiraketové obrany NATO vychází především ze Strategické koncepce NATO, která uvádí nutnost budování protiraketové obrany rozmístěných jednotek.

NATO pracuje na dvou základních programech protiraketové obrany. První z nich má zajistit ochranu sil v operaci (ochranu bojiště). Jedná o tzv. ALTBMD projekt (ACTIVE LAYERED THEATRE BALLISTIC MISSILE DEFENSE), jehož cílem je obrana sil NATO před BŘS s dosahem do 3000 km. Druhý se věnuje ochraně teritoria členských zemí NATO – tj. sil a míst s vysokou hustotou obyvatelstva proti celému rozsahu hrozeb představovaných BŘS s neomezeným dosahem. Podrobněji o obou programech – viz dále.

Protiraketová obrana patří také k nejdůležitějším tématům spolupráce v rámci Rady NATO – Rusko (NRC). Projekt řeší možnosti spolupráce protiraketových prostředků NATO a Ruska při ochraně rozmístěných vojsk ve společné mírové operaci. V současné době probíhá zpracování Studie interoperability systémů (SYSTEM-TO-SYSTEM INTEROPERABILITY STUDY), která má posoudit možnosti společného působení protiraketových prostředků NATO a Ruska.

ALTBMD: Aktivní vrstvená protiraketová obrana bojiště

V roce 1998 přijaly členské státy NATO rozhodnutí o vytvoření Aktivní vrstvené protiraketové obrany bojiště NATO – ALTBMD. Jejím úkolem je zajistit obranu spojeneckých sil nasazených v operaci uvnitř nebo mimo teritorium Severoatlantické aliance proti BŘS s dosahem do 3000 km.

Cílem programu je integrace jednotlivých národních palebných prostředků (PATRIOT, SAMP-T, MEADS, THAAD) do jedné zastřešující architektury velení a řízení, kterou NATO vyvíjí ze společných prostředků.

Protirakety a senzory by si měly pořizovat jednotlivé země ze svých prostředků na základě stanovených Cílů sil (FORCE GOALS) v rámci systému obranného plánování. Počáteční operační schopnosti ALTBMD mají být dosaženy v roce 2010, plně integrovaný systém má fungovat od roku 2012.

V roce 1999 vznikla iniciativa Spojených států, Německa a Nizozemska ke koordinaci národních prostředků protiraketové obrany bojiště zaměřená na společný výcvik, rozvoj interoperability a testování systémů protivzdušné obrany. V souvislosti s vývojem projektu ALTBMD nabídly v roce 2004 uvedené země kapacity EXTENDED AIR DEFENCE TASK FORCE (EADTF) pro alianční využití. Tato nabídka byla přijata na summitu NATO v Istanbulu v červnu 2004. Velmi aktivní je v této oblasti především Velká Británie, Nizozemsko, SRN, Itálie či Francie, zájem o spolupráci má Izrael.

System ALTBMD není schopný zajistit obranu před mezikontinentálními BŘS, ale ani proti některým střelám středního doletu. A právě o tyto zbraně, včetně ZHN, usilují některé potenciálně nepřátelské státy.

V rámci výroční konference k problematice obrany proti balistickým střelám, která se konala letos v září v Londýně, zástupci NATO oznámili, že ve výběrovém řízení na dodavatele v rámci ALTBMD zvítězilo americké konsorcium SCIENCE APPLICATIONS INTERNATIONAL CORPORATION (SAIC), jež zahrnuje i evropské společnosti, např. EADS, Thales Diehl a další. Kontrakt na dobu šesti let je v hodnotě cca 75 milionů EUR.

Alianční projekt protiraketové obrany

Na pražském summitu NATO se rozhodlo o zpracování Studie proveditelnosti protiraketové obrany NATO (NATO MISSILE DEFENSE FEASIBILITY STUDY – NATO MDFS). Jejím cílem bylo posouzení možností ochrany teritoria, sil a obyvatelstva členských zemí proti celé škále raketových hrozeb se zaměřením na období 2005–2015 (podrobněji – viz část II).

Základní architektura je realizovatelná za cca 20 miliard EUR. Studie poskytuje východiska pro další rozhodování o možnostech zajištění protiraketové obrany prostoru NATO a mimo jiné jasně ukazuje, že:

- architektura založená na systémech ALTBMD dosáhla svých limitů, dokonce i proti hrozbám TMD, ale především v kontextu obrany teritoria a obyvatelstva; architektura ALTBMD je nicméně zásadní pro obranu proti některým druhům BŘS;
- systémy zahrnující pozemní protirakety středního dosahu jsou nutné pro obranu proti všem hrozbám a scénářům zvažovaným v MDFS;
- bude nutné vytvořit specifickou a širokou síť senzorů/radarů/čidel, včetně sledovacích a naváděcích pozemních a satelitních senzorů.

Na základě NATO MDFS byla 3. března 2006 schválena Konečná zpráva o Studii proveditelnosti protiraketové obrany NATO, tj. stručné shnutí hlavních závěrů. Zprávu následně přijali národní ředitelé pro vyzbrojování zemí NATO v dubnu 2006 a ministři obrany zemí NATO na svém formálním zasedání 8. června 2006 v Bruselu.

V Severoatlantické alianci nyní budou probíhat jednání o politicko-vojenských aspektech možné realizace protiraketové obrany. Určité dílčí závěry by měly být prezentovány již na summitu NATO v Rize v listopadu 2006. Česká republika s podporou Spojených států usiluje o odtajnění části dokumentu Studie proveditelnosti do listopadového summitu v Rize tak, aby se o protiraketové obraně mohla začít vést širší debata.

Současně se rozbíhají pracovní jednání o vybraných aspektech studie. Tato jednání mají vést k politickému rozhodnutí na úrovni vlád členských států NATO o tom, zda a na jakých principech protiraketovou obranu vybudovat. Při politických diskusích však lze očekávat odkrytí některých problémů, jako např. výše nákladů a jejich sdílení, provázanost aliančního systému se systémem Spojených států atd..

Případný alianční protiraketový „deštník“ by vypadal obdobně jako americký systém protiraketové obrany. Propojení mezi aliančním a americkým systémem je možné nejen v

politické, ale i v technologické oblasti. Pokud by se protiraketová obrana evropského území měla vyvíjet zcela nezávisle na protiraketové obraně, vývoj by trval dlouho a cena by byla několikanásobně vyšší (podrobněji – viz část II).

Americký systém protiraketové obrany byl dosud optimalizován na obranu kontinentálního území Spojených států před útokem ze západu a severu. Proto byly prvky systému protiraketové obrany v první fázi rozmístovány na Aljašce a v Kalifornii (protirakety) a na Aleutách (radar). Nejnověji (červen 2006) byl umístěn radar s dlouhým dosahem v Japonsku.

ČESKÁ REPUBLIKA A JEJÍ MOŽNÉ ZAPOJENÍ DO PROJEKTŮ PROTIRAKETOVÉ OBRANY

ČR preferuje, aby i hrozby vyplývající ze zneužití BŘS byly řešeny politickými a diplomatickými prostředky. ČR je mj. účastnickým státem Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (NPT), Mezinárodního kontrolního režimu raketových technologií (MTCR) a svojí zahraniční politikou se aktivně podílí na zlepšování vztahů, posilování důvěry a předcházení konfliktům mezi státy, a to jak na multilaterálním (v rámci NATO, EU, OSN či OBSE), tak i na bilaterálním základě.

Avšak riziko, že politické a diplomatické prostředky nebudou dostatečně účinné, vyvolává potřebu zvažovat také vybudování aktivní obrany k ochraně vlastního území a obyvatel. Jedná se zejména o případ, kdy by se ZHN a jejich nosiče dostaly do rukou nestátních aktérů či států odmítajících respektovat relevantní mezinárodní závazky. Již samotná hrozba užití zbraní hromadného ničení těmito aktéry by měla značný dopad na svobodu rozhodování o opatřeních k řešení dané krizové situace.

Není v technických a ekonomických možnostech České republiky vybudovat účinnou protiraketovou obranu samostatně. Vzhledem k závažnosti hrozby se však chce podílet na jejím odstranění v rámci daném Washingtonskou smlouvou (čl. 3) a Bezpečnostní strategií ČR (čl. 43), tím, že se připojí k projektům, které budou schopné zajistit ochranu území ČR před napadením ZHN spojenými s raketovými technologiemi.

V případě útoku ze Středního východu je střední Evropa vhodnou lokalitou pro umístění prvků protiraketové obrany Spojených států a většiny evropského kontinentu. Z tohoto důvodu Spojené státy v roce 2004 požádaly ČR a Polsko o konzultace.

Vláda ČR svým usnesením ze 4. února 2004 rozhodla, že ČR zahájí se Spojenými státy jednání o technických možnostech rozmístění prvků protiraketové obrany. Na základě tohoto usnesení MO ČR poskytlo Spojeným státům požadované technické podklady a informace.

Další jednání se uskutečnila až na jaře 2006, kdy Spojené státy projevíly zájem o pokračování technických konzultací.

Technická jednání pokračovala ve dnech 17. – 25. července 2006 návštěvou expertního rekognoskačního týmu Spojených států v ČR. Úkolem odborníků z MDA bylo posoudit vytipované lokality pro možné umístění prvků protiraketové obrany (Jince, Boletice, Libavá). Hodnocení se týkalo zejména technických parametrů – hloubka podzemní vody, pevnost geologického podloží, ale také dopravní dostupnost, blízkost velkých měst apod.

V polovině srpna navštívila Washington česká delegace složená z představitelů Ministerstva zahraničních věcí ČR a Ministerstva obrany ČR. Jednání na MDA přinesla řadu doplňkových informací:

Která lokalita v ČR byla vyřazena:

- Všechny tři zvažované lokality v ČR – Libavá, Boletice i Jince – z technického hlediska vyhovují požadavkům pro umístění protiraket i radaru. Boletice byly vyřazeny poté, co se ukázalo, že by místní infrastruktura vyžadovala výrazné dodatečné náklady.

Před jakým typem raket bude základna Českou republiku chránit:

- Prvek protiraketové obrany, který by mohl být umístěn ve střední Evropě, bude schopen chránit území ČR před útokem BŘS z oblasti Blízkého a Středního východu.

Kdo rozhodne o odpálení protiraket:

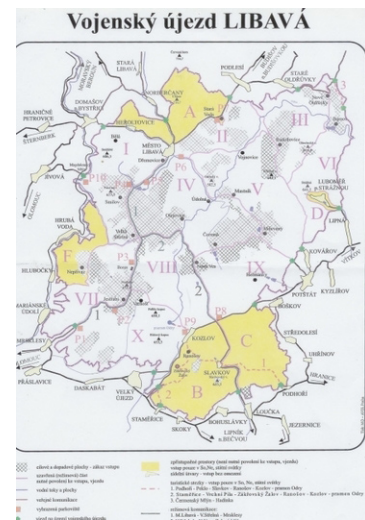
- Vzhledem ke krátkému časovému úseku, v rámci kterého je nutné rozhodnout o odpálení protiraket (v řádech minut), o tomto odpálení rozhodne osoba, na kterou je tato pravomoc delegována – příslušný vysoký představitel ozbrojených sil USA. Představitelé země, kde bude prvek protiraketové obrany umístěn, budou mít k dispozici on-line informace o útočící raketě i protiraketě a vedení státu bude o odpálení protiraket včas informováno.

Mohou trosky ze zničení rakety ohrozit ČR?

- Trosky z útočící rakety dopadnou díky vysoké kinetické energii této rakety výrazně za místo střetu BŘS s protiraketou ve směru letu rakety. Trosky BŘS vypálených na Spojené státy spadnou do severního Atlantiku nebo Severního ledového oceánu.
- Na Evropu by dopadly pouze trosky BŘS, která by byla vypálena na Evropu (pouze v případě BŘS vypálené ze Středního a Blízkého východu).
- V každém případě cca 90 % trosek shoří v atmosféře. Eventuální škody, způsobené dopadem trosek, budou vždy o mnoho řádů nižší než škody, které by způsobila útočící BŘS - otázka dopadu trosek podrobněji viz část II.

Právní rámec:

- Se zemí či zeměmi, které USA požádají o souhlas s rozmístěním prvků protiraketové obrany, uzavřou Spojené státy „Dohodu o protiraketové obraně“.
- Z právního hlediska se americká základna bude řídit alianční dohodou o statutu sil (SOFA), která by byla dodatkem „bilateralizována“ (tuto smlouvu hodlá americká strana s ČR sjednat bez ohledu na to, zda dojde ke zřízení raketové základny na území ČR nebo ne, protože předpokládá zvýšení spolupráce ve vojensko-bezpečnostní oblasti mezi oběma zeměmi).
- V případě, že by prvky americké protiraketové obrany měly být umístěny v ČR, musely by obě tyto smlouvy (bilateralizovanou SOFA i Dohodu o protiraketové obraně) schválit obě komory Parlamentu ČR a posléze ratifikovat prezident republiky.
- Implementující smlouvy zabývající se technickými a operačními záležitostmi by naproti tomu mohly mít rezortní, resp. vládní povahu. Tyto smlouvy by nemusely již být schváleny Parlamentem ČR.

- Americká strana by v rámci žádné z výše uvedených smluv nezískala tzv. exteritorialitu, tj. vynětí z územní výsosti přijímacího státu (územní výsost lze definovat jako oprávnění státu k výkonu pravomocí vzhledem k prostoru, uvnitř kterého vykonává svrchovanou moc; vynětí z územní výsosti se v podmínkách ČR uplatňuje např. pro diplomatické mise).

Vedle ČR je potenciálním kandidátem Polsko. Podle vyjádření americké strany jsou ve hře všechny varianty rozmístění prvků, tj. oba prvky na území ČR nebo oba prvky na území Polska nebo rozdělené umístění prvků v ČR a Polsku. Rozhodnutí americké strany bude podle posledních informací učiněno v průběhu nadcházející zimy.

Podrobná chronologie jednání mezi USA a ČR 2002 – 2006

- **Červenec 2002** – Na MO proběhly bilaterální konzultace za přítomnosti 1. NMO Š. Füleho, 1. NMZV J. Kohouta a 1. zástupce NMO USA J. Trachtenberga. Součástí byla prezentace zástupců MO USA k projektu protiraketové obrany USA. Hlavním výstupem jednání bylo oznámení americké strany, že zapojení spojenců do projektu, především do jeho plánované evropské části je možné.
- **Září 2002** – Projednávání problematiky protiraketové obrany USA během návštěvy MO ČR J. Tvrdík ve Spojených státech. USA prezentovaly důvody vybudování protiraketové obrany USA a plány na realizaci tohoto projektu. J. Tvrdík vyjádřil pochopení pro postup USA a pozitivně hodnotil snahu USA konzultovat tuto otázku se spojenci. J. Tvrdík uvedl, že ČR se v současné době nachází ve fázi zvažování případného zapojení do projektu. Uvedl, že rozhodnutí o případném poskytnutí území bude předmětem strategického rozhodnutí ústavních činitelů ČR.
- **Září 2003** – Během návštěvy MO L. Kostelky v USA oznámila americká strana, že ČR zašle technické požadavky týkající se možnosti výstavby základny protiraketové obrany USA v ČR. Dokument „Points to Accompany Data Sheet – Data Sheet for Missile Defense Instalation“ obdrželo ministerstvo obrany v lednu 2004.
- **Leden – únor 2004** – MO připravilo materiál pro jednání vlády „Informace o technických požadavcích na výstavbu základny protiraketové obrany USA na území ČR“, kterým měl MO ČR mj. získat mandát pro další jednání s americkou stranou. Vláda materiál projednala na uzavřeném jednání. Usnesením číslo 119/D ze dne 4. 2. 2004 vláda pověřila L. Kostelku pokračovat ve výměně informací o předběžných technicko-organizačních otázkách.
- **Leden – únor 2004** – Ministerstvo obrany připravilo návrh odpovědí týkajících se možnosti výstavby základny. Na základě požadavků USA byly v materiálu popsány tři vytipované vojenské újezdy (VÚ) Libavá, Brdy a Boletice (především geologické hledisko a infrastruktura). Materiál byl koncem února 2004 zaslán americké straně.
- **Listopad 2004** – Bilaterální jednání delegace ministerstva obrany na Ministerstvu obrany USA k výměně technických informací. Cílem české delegace bylo získat relevantní informace ve věci dalšího postupu v problematice protiraketové obrany USA v duchu usnesení vlády.
- **Prosinec 2004 – leden 2006** – v tomto období neprobíhala mezi českou a americkou stranou žádná jednání v otázce protiraketové obrany USA. Hlavním důvodem byla nevyjasněná otázka financování evropské části US MD americkou stranou.
- **Únor – červenec 2006** – V Praze probíhaly uzavřené technické konzultace mezi ministerstvem obrany a americkou stranou o možnostech umístění prvků protiraketové obrany USA na území ČR. Tématem jednání byla především příprava prohlídky vytipovaných lokalit, která proběhla v červenci 2006.
- **12. července 2006** - Vláda zrušila stupeň utajení DŮVĚRNÉ pro usnesení č. 119/D ze dne 4.2.2006.

- **Červenec 2006 – 18. – 25. července 2006** proběhla prohlídka vytipovaných vojenských újezdů za účasti 22-ti členného expertního týmu USA. Pozitivně byly hodnoceny Brdy a Libavá především z hlediska infrastruktury a geologicko-hydrologických podmínek.
- **26. července 2006** – Vláda ČR usnesením č. 929 z 26.7. vzala na vědomí informaci MO ČR o technicko-organizačních konzultacích případného zřízení prvků protiraketové obrany USA v ČR. MZV ČR uložila, aby ve spolupráci s MO ČR předložil v případě oslovení ČR americkou stranou návrh dalšího postupu.
- **Srpen 2006 – 15.–18.8.2006** proběhly konzultace delegací ministerstva obrany a ministerstva zahraničních věcí a zástupci MDA ve Washingtonu, kde byly oznámeny předběžné závěry prohlídky lokalit a prezentovány plány USA na realizaci evropské části protiraketové obrany USA. Současně se konzultovaly technické, politické a právní aspekty možného umístění systému v ČR.

Indikativní harmonogram výstavby protiraketového systému ve střední Evropě:

Rekognoskační návštěvy	2006 – 2007
Zhodnocení dopadu na ŽP	2006 – 2007
Uzavření dohody	do 2007
Projekt	2007 – 2008
Výstavba	2008 – 2010
Instalace zařízení	2009 – 2010
Umístění protiraket a testy systému	v průběhu 2011

PŘÍNOSY A RIZIKA

Přínosy:

- zvýšení bezpečnosti ČR, většiny evropského kontinentu a Spojených států,
- posílení role (pozice) ČR v rámci evropské bezpečnostní architektury,
- posílení koncepce odstrašení proti hrozbám BŘS a ZHN,
- přínos pro bilaterální vztahy se Spojenými státy, včetně doprovodných bezpečnostních záruk pro ČR ze strany Spojených států a výměny zpravodajských informací,
- příležitosti zapojení do subdodávek pro české firmy, pracovní příležitosti, a to jak v průběhu výstavby, tak během dlouhodobého fungování zařízení,
- zapojení českých subjektů do programu Věda a výzkum (RESEARCH AND DEVELOPMENT).

Přínosy při případné realizaci aliančního projektu:

- zajištění obrany většiny evropského prostoru – přes 90 % sídel,
- technologický přínos pro české firmy, které se zapojí do mezinárodních konsorcií,
- udržení relevance NATO díky budování společné obranné kapacity a posílené spolupráce zemí NATO.

Rizika:

- Část veřejnosti se domnívá, že se ČR se základnou může stát pravděpodobnějším cílem útoku, nicméně žádná základna Spojených států se nikdy cílem většího teroristického útoku nestala; naopak v případě zvýšeného rizika útoku v Evropě je základna ochranou, nikoli rizikem;

Proč si USA vybraly ČR jako jedno z možných míst pro umístění prvků MD:

- ČR je považována za stát se stabilní demokracií.
- ČR je považována za důvěryhodného a spolehlivého spojence v boji proti terorismu.
- Jedná se o určitý způsob politického ocenění ČR ze strany USA.
- ČR nabízí možnost využití kvalitních místních zdrojů (například kvalifikované pracovní síly, dodávky potravin, dodávky materiálů, služby firem, dodávky energie, zdravotnické služby, ostatní služby osobám atd.)
- ČR má k dispozici kvalitní infrastrukturu, včetně dopravních komunikací (silnice, železnice, letiště, přístavy apod.), telekomunikací, inženýrských sítí, spolehlivých zdrojů energií, možnosti využití stávajících zařízení včetně ubytovacích kapacit, vojenských zařízení apod.)

Právní otázky ve vztahu k lokalitě, vliv na místní obyvatelstvo

- Vytipované lokality jsou majetkem státu a navíc se nacházejí ve vojenských prostorech – není třeba provádět vykupování nebo komplikované pronájmy.
- Minimální osídlení a tím minimální vliv na místní obyvatelstvo.

Právní otázky působení občanů USA na území ČR, statut zařízení

- Statut občanů USA by se měl řídit principy smlouvy NATO-SOFA, která jejich vynětí z jurisdikce českých orgánů nepředpokládá. Stávající SOFA by byla pouze minimálně uzpůsobena na konkrétní zařízení a činnost (pro informaci jsou k dispozici dohody mezi USA a Velkou Británií, resp. Dánskem uzavřené pro uvedený případ).
- Pravděpodobnost bezproblémového sjednání dalších příslušných mezinárodních dohod.

TECHNICKÉ ASPEKTY AMERICKÉHO NÁVRHU PROTIRAKETOVÉ OBRANY

S ohledem na dosažený stav vývoje balistických řízených střel států stávajících a potenciálních krizových regionů a oblastí, jejich snadnější dostupnost a nedostatečnou účinnost prosazovaných regulačních mechanismů k omezení proliferace raketových technologií, předkládají Spojené státy americké svým aliančním partnerům návrh možného řešení.

Obsahem návrhu USA je rozvinutí části svého systému protiraketové obrany v prostoru Evropy – systému, který svou strukturou a funkcí odpovídá doporučením zpracované Studie proveditelnosti protiraketové obrany NATO (MISSILE DEFENSE FEASIBILITY STUDY/ MDFS). Studie, jejímž cílem bylo nalézt způsob řešení ochrany členských zemí Aliance proti široké škále možností raketových hrozeb, se zaměřuje na období 2005–2015.

Cílem studie, o jejímž zpracování rozhodl summit NATO v roce 2002, bylo mimo jiné:

- najít řešení v zabezpečení protiraketové obrany ve shodě s možnostmi stávajících i vyvíjených programů vývoje technických prostředků aliančních i národních prostředků systémů protiraketové obrany;
- doporučit nejvhodnější kombinaci těchto prostředků a sladit jejich schopnosti tak, aby výsledná architektura protiraketové obrany dosáhla svých operačních schopností za co nejnižších nákladů a rizik;
- s ohledem na bezpečnostní rizika doporučit vhodnou polohu rozmístění jednotlivých technických prvků protiraketové obrany, analyzovat vhodnost či nevhodnost geografické polohy jednotlivých států NATO pro jejich rozmístění;
- zabezpečit podmínky interoperability prvků navrhovaných systémů (aktivních palebných systému ničení balistických řízených střel, BŘS) a návrh procedur použití vyčleněných sil.

Z hlediska struktury technických prostředků doporučuje Studie proveditelnosti kombinaci prostředků družicového, radiolokačního průzkumu a včasné výstrahy s aktivními prvky – protiraketovými systémy. Technickými prostředky mají být např. americké radiolokační stanice UWR (UPGRADED EARLY WARNING RADAR) systému včasné výstrahy NORAD (NORTH AMERICAN AIR DEFENSE COMMAND), resp. systému BMWS.

Technické prostředky radiolokačního průzkumu zastoupené např. radiolokačními stanicemi PAVE PAWS, Cobra Dane mají být doplněny multifunkčními radiolokačními stanicemi, např. radiolokátory DEW, M3R, EMPAR, HPR 9000, SPY-1 a radiolokačními stanicemi systémů protiraketové obrany Arabel 2X/EUROSAM, GBR/THAAD, GBR-P, MPQ-65, atd.

K aktivním prvkům navrhovaného systému patří protiraketové řízené střely GBI amerického systému protiraketové obrany NMD/GMD (Ground-Based Midcourse Defense), resp. její euro-americké modifikace Exoguard. Tyto střely mají zabezpečit ničení balistických řízených střel, zejména těch mezikontinentálních nebo dalekého dosahu, ve střední části jejich letové trajektorie.

Nedílnou součástí systému mají být i protiraketové systémy protiraketové obrany KEI, THAAD a protiraketové řízené střely SM-2, resp. střely SM-3 křižníků AEGIS. Tyto systémy a jejich řízené střely mají ničit mezikontinentální BŘS, střely dalekého a středního dosahu v jejich počáteční, resp. závěrečné fázi letu.

Protiraketovou obranu pak mají doplnit ještě protiletadlové raketové systémy s rozšířenou schopností protiraketové obrany PATRIOT PAC-2/3, MEADS a EUROSAM. Tento typ protiraketových systémů bude vedle ničení BŘS zabezpečovat obranu před řízenými střelami s plochou dráhou letu.

Balistické řízené střely:

- *Jeden z neúčinnějších zbraňových prostředků zastrašování.*
- *BŘS po svém odpálení letí do cílového prostoru převážně po balistické trajektorii. Výjimkou může být její řízený průběh – tzv. „semibalistická trajektorie“. Aktivní, vzestupná fáze letové trajektorie střely je spojená s činností pohonné jednotky raketového nosiče střely – raketových motorů. Po vyhoření paliva motorů (tuhá, resp. kapalná pohonná hmota) následuje zpravidla dosažení vrcholového bodu balistické dráhy, tzv. Apogea. V sestupné, již pasivní fázi letu je průběh letové trajektorie střely zpravidla ovlivňován přitažlivostí Země a průletem atmosférou. Její let končí zasažením cíle. Bojovou výzbrojí střely je zpravidla jednoduchá, tzv. unitární bojová hlavice RV (Reentry Vehicle). Bojovou částí střely mohou být rovněž vícenásobné bojové hlavice MiRV, resp. manévrující bojové hlavice MaRV.*

Spojenými státy navrhovaný systém protiraketové obrany předkládá aliančním partnerům východisko pro další rozhodování o možnostech zajištění své protiraketové obrany.

Návrh Spojených států i MDFS NATO poukazuje na fakt, že současná protiraketová obrana založená na stávajících systémech (např. systém PATRIOT) dosahuje svých limitů, a to dokonce i proti hrozbám ze strany balistických řízených střel krátkého dosahu (SRBM) dosahu 150 km (např. technicky zastaralé střely typu SCUD).

Odpalovací zařízení systému PATRIOT

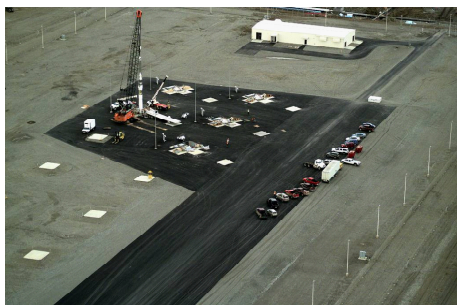
Reálné možnosti tohoto systému mají zabezpečit ničení balistické řízené střely do rychlosti jejich letu cca $1300 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$. To znamená, že například systém PATRIOT není schopen zabezpečit ochranu proti BŘS dosahu nad 1500 km (rychlost letu cca $2700 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$), natož pak dosahu nad 2500 km, resp. 3000 km – tedy proti střelám, jejichž rychlost přesahuje $4700 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$.

Technické prvky navrhovaného systému protiraketové obrany

Jednotlivé podsystémy tvoří:

- **řídící prvek - Centrální místo velení,**
- **podsystém včasné výstrahy** určený ke zjišťování startu, sledování a vyhodnocování trajektorie letu balistických řízených střel a jejich bojových hlavic,

- **středisko řízení aktivních palebných prvků protiraketové obrany** – pozemních odpalovacích sil protiraketových řízených střel, interceptorů GBI.

Příklad předpokládané podoby základny protiraketových řízených střel GBI

Protiraketová řízená střela GBI na přepravním vozidle

Podsystém včasné výstrahy určený ke zjišťování startu, sledování a vyhodnocování trajektorie letu BŘS zejména v jejich vzletové fázi má být posílen rozvinutím předem navržené radiolokační stanice – **modifikovaného radiolokátoru protiraketového systému THAAD**.

Druhým prostředkem mají být **radiolokační stanice křížníků AEGIS**, které budou rozmístěny v bezprostřední blízkosti potenciální krizové oblasti.

Obě tyto 3-D radiolokační stanice zabezpečují:

- přehled, vyhledávání, sledování a rozlišování raket s mimořádnou přesností, jsou schopny na základě průběžně měřených údajů určit nejen místo odpálení BŘS, ale i předpokládané místo dopadu a její pravděpodobný typ,
- mohou sledovat a poskytovat data několika stovek cílů za minutu a neprodleně tyto údaje předávat příslušným systémům vyšší úrovně, tedy i systému navrhované americké protiraketové obrany – systémům, které jsou tak následně schopné zabezpečit ničení BŘS v jejich střední letové fázi,
- kromě sledování a vyhodnocování trajektorie letu BŘS bezprostředně po jejich startu budou systémy **THAAD** a křížníky **AEGIS** zabezpečovat ničení BŘS v jejich nejzranitelnější části letové trajektorie, vzletové fázi. V budoucnu má tyto systémy posílit nově vyvíjený protiraketový prostředek **KEI**.
- Tyto systémy významným způsobem přispějí nejen k zabezpečení protiraketové obrany v krizové oblasti rozvinutých aliančních vojsk, ale zvýší i stupeň zabezpečení obrany teritoria evropských aliančních partnerů; tedy zabezpečí i obranu komponentů rozmístěných v České republice – **odpalovacích sil interceptoru GBI a radiolokátoru GBR-P**.

*Vlevo: Křížník AEGIS
Vpravo: Prototyp odpalovacího zařízení systému protiraketové obrany KEI*

Protiraketová obrana NMD/GMD (GROUND-BASED MIDCOURSE DEFENSE), kterou navrhují Spojené státy, má být v současné době schopna ničit cca pět mezikontinentálních BŘS nebo odpovídající počet jednoduchých bojových hlavic RV a klamných cílů (klamných bojových hlavic).

Po dosažení cílového stavu má být systém schopen ničení 25 až 50 řízených střel nebo odpovídajícího počtu jednoduchých bojových hlavic/klamných cílů (ve ztížených podmínkách na kapacitu ničení 5 až 20 střel nebo odpovídajícího počtu jednoduchých bojových hlavic a až 20, resp. 100 zdokonalených klamných cílů).

Hlavními úkoly **Centrálního místa velení BMC3** (řídícího prvku systému protiraketové obrany) má být:

- zabezpečení centralizované řízení bojové činnosti systému na základě dat a informací průzkumného podsystému,
- vyhodnocení stupně ohrožení, provedení analýzy cílů, stanovení jejich charakteristik, provedení volby režimu a způsobu palby, včetně výběru a přidělení optimálně dislokováného aktivního palebného prostředku – interceptoru GBI.

Vyhodnocovací a řídicí podsystém střediska řízení má umožnit přenos údajů o letových trajektoriích BŘS a jejich bojových hlavic na střediska řízení palby „nestrategických“ prostředků protiraketové obrany nižší úrovně, např. THAAD a PATRIOT, resp. EUROSAM a MEADS. Tyto systémy zabezpečí bezprostřední ochranu pozemních jednotek a důležitých objektů/aglomerací před napadením balistickými řízenými střelami krátkého a středního dosahu.

Prototyp odpalovacího zařízení systému protiraketové obrany MEADS

Průzkumný podsystém protiraketové obrany má vedle satelitních infračervených senzorů včasné výstrahy vyvíjených v rámci programu **DSP/SBIRS (DEFENSE SUPPORT PROGRAM/SPACE BASED INFRARED SYSTEM)** – zabezpečujících zjištění startu BŘS a sledování jejich letové trajektorie – tvořit radiolokační stanoviště včasné výstrahy **UEWR (UPGRADED EARLY WARNING RADAR)** využívané již v minulosti Severoamerickým velitelstvím protivzdušné a kosmické obrany **NORAD (NORTH AMERICAN AIR DEFENSE COMMAND)**, resp. jeho podsystému detekce balistických řízených střel **BMEWS/SLBMWS**.

Mimo výše uvedené technické prostředky systému, určených pro ničení mezikontinentálních BŘS (ICBM) v jejich **střední letové části**, je nutno do celkové, americkou stranou navrhované, koncepce řešení protiraketové obrany, zahrnout následující palebné prostředky, které zabezpečují ničení BŘS a to v jejich:

- a) **počáteční, vzletové fázi (Boost Defense Segment – BDS),**
- do této skupiny patří například letecký laserový systém protiraketové obrany **ABL (Airborne Laser)**, palebný raketový systém ničící cíl kinetickou energií, tzv. **Kinetic Energy Interceptor (KEI)** a námořní protiraketový systém **AEGIS SM-3**, protiraketový systém **THAAD**;
- b) **střední letové fázi (Midcourse Defense Segment - MDS),**
- sem patří protiraketové řízené střely **GBI/GMD** a palebný raketový systém **KEI**, námořní protiraketový systém **AEGIS SM-3**;
- c) **závěrečné fázi letu (Terminal Defense Segment – TDS)**
- protiraketový systém **THAAD** a protiraketový systém **PATRIOT** modifikace **PAC-3**.

Družicový systém včasné výstrahy DSP:

- jeho družice poskytují stereoobraz ze dvou a více infračervených teleskopů;
- působí na geosynchronních oběžných dráhách;
- poskytuje informace včasné výstrahy detekováním okamžiku startu BŘS případného agresora;
- funguje od roku 1970 (umístěn na geostacionární oběžné dráze ve výšce cca 35 800 km) a dnes je postupně nahrazován družicovým systémem **SBIRS (SPACE-BASED IR SATELLITES)**.

Družicový systém SBIRS:

- sbírá údaje o místu a čase odpálení;
- určuje parametry letových trajektorií BŘS (ve všech jejich fázích);
- v plném operačním použití má být tvořen dvěma hlavními částmi – družicemi **SBIRS High** se 4 družicemi umístěnými na geostacionární oběžné dráze (GEO) a 2 družicemi na vysoké eliptické oběžné dráze (HEO) a **SBIRS Low** s 20 až 30 družicemi na nízkých křížujících oběžných dráhách;
- technické vybavení družice **SBIRS Low** o celkové hmotnosti menší než 750 kg má zahrnovat: přehledový infračervený senzor se širokým zorným polem SWIR (od horizontu po horizont a několik stupňů za horizont), sledovací senzor Pathfinder s úzkým zorným polem pro pásma SWIR, MWIR, MLWIR, LWIR a viditelnou oblast kmitočtového spektra pro sledování mořské hladiny a povrchu Země;
- družice **SBIRS Low** bude jedinou družicí včasné výstrahy se schopností přesného sledování balistických raket ve střední fázi letu (všechny soudobé družice této kategorie jsou schopné sledovat raketu pouze v počáteční a v sestupné fázi letu);

- rychlost letu, zrychlení a další data jsou předávána vyhodnocovacímu středisku Centrálního místa velení systému protiraketové obrany jako základní podklad pro úspěšné navedení a zasažení balistické řízené střely agresora.

Součástí družicového systému SBIRS je soustava pozemních vyhodnocovacích, řídicích a monitorovacích středisek. Jejich základem je otevřený vyhodnocovací systém modulové architektury, který dovoluje snadné postupné zdokonalování jeho hardwarových podsystémů i softwaru v závislosti na vzrůstajících požadavcích uživatele. Technické řešení umožňuje spojení a přenos dat mezi libovolnými družicemi navzájem, synchronní zaměřování a měření parametrů trajektorie BŘS i předávání úlohy sledování cíle, včetně jeho parametrů jakož i následně vyhodnotit efektivnost palebného působení – zničení BŘS.

Použití tohoto způsobu předávání dat a spojitě kontroly rovněž významně zvyšuje efektivnost protiraketových raketových systémů.

Satelitní infračervené senzory systému DSP a SBIRS

Základ **radiolokačního podsystému** protiraketové obrany mají tvořit:

Nadhorizontální 3D radiolokátory včasné výstrahy **AN/FPS-115 PAVE PAWS (PRECISION ARECISION ACQUISITION VEHICLE ENTRY PHASED-ARRAY WARNING SYSTEM)** a jeho modernizační obměny **AN/FPS-123**.

Základní vybavení stanoviště radiolokátoru **AN/FPS-115** (Beale, Kalifornie) s dosahem až 4000 km, představují dvě nepohyblivé plošné přijímací a vysílací fázované antény o průměru 22 m, umístěné na stěnách budovy lichoběžníkového tvaru. Radiolokátor zabezpečuje pokrytí prostoru v sektoru v azimutu 240° a v polohovém úhlu v rozsahu 3° až 85°.

Modernizovaná verze radiolokátoru **AN/FPS-123** má mít prodloužený dosah, zvýšenou pravděpodobnost vyhledání cílů, zvýšenou rozlišovací schopnost. Přesnost měření souřadnic cílů má být zabezpečena změnou konstrukce fázované antény a zvýšením maximálního impulzního výkonu.

Tyto radiolokační stanice mají spolupracovat s **AN/FPS-118** dosahu 3700 km systému **BMEWS** (Fylingdales, Velká Británie a Thule, Grónsko). Modernizací prošly zahorizontální stanice **AN/FPS-108** Cobra Dane na Aleutských ostrovech. Tento typ radiolokační stanice dosahu cca 2000 km je určen pro detekování startu a sledování námořních BŘS odpálených z ponorek.

Stanoviště radiolokační stanice AN/FPS-115, Cape Cod - Massachusetts

Druhým radiolokačním senzorem systému protiraketové obrany je víceúčelový přehledový a střelecký 3D radiolokátor, stanice **GBR-P**, respektive jeho námořní modifikace **SBR**:

- radiolokátor s dosahem až 3000 km zachycuje, sleduje a zpřesňuje charakteristiky letové trajektorie balistických cílů a hodnotí výsledky střelby,
- pracuje v pásmu 8 – 12 GHz impulsním výkonem cca 200 kW a je vybaven mechanicky (v horizontální rovině v rozsahu 356°, v polohovém úhlu 0° – 90°) nastavitelnou přijímací a vysílací fázovanou anténou,

Vlevo: Příklad konstrukce prototypu radiolokátoru GBR-P

Vpravo: Konstrukce přehledového a střeleckého radiolokátoru SBR

Rádiový provoz této stanice nepředstavuje s ohledem na pracovní kmitočty vyzařovanou výkonovou hustotu rádiového signálu v úzké vyzařovací charakteristice šířky cca 0,5° rozmítané v sektoru cca $\pm 13^\circ$ mimo požadovanou bezpečnostní vzdálenost cca 14 000 m pro činnost součinnostních i jiných, např. civilních rádiových a elektronických prostředků, včetně letounů, žádné výrazné omezení.

Pro případ BŘS/ bojových hlavic agresora na jejich středním úseku dráhy letu a pro jejich ničení má být využito kinetického účinku bojové části protiraketové řízené střely **GBI (GROUND BASED INTERCEPTOR)** – interceptoru **EKV (EXOATMOSPHERIC KILL VEHICLE)**.

Protiraketovou řízenou střelu **GBI** tvoří:

- raketový nosič s pohonem na tuhou hmotu,
- palubní řídicí aparatura,
- bojová část obsahující interceptor EKV.

První stupeň raketového nosiče protiraketové řízené střely GBI používá motor na tuhé pohonné hmoty **GEM-40VN**, který byl původně vyvinut pro kosmický raketový nosič SLV Delta 2. Tento raketový motor váží 13 300 kg, je vybaven výkyvnými tryskami s řízeným vektorem tahu a hoří po dobu cca 63 sekund. Druhý a třetí stupeň raketového nosiče využívá motory **ATK-Thiokol Orbus 1A**. Oba váží 470 kg, obsahují 417 kg tuhé pohonné hmoty a pracují po dobu cca 40 sekund.

Modifikační obměnou raketového nosiče protiraketové řízené střely GBI dosahu až 4000 km je raketový motor **LM-8V plus** o délce 16,26 m, který má průměr prvního stupně 1,02 m,

druhého a třetího stupně 0,7 m a startovací hmotnost 14 682 kg. Motor modifikace LM-BV plus umožňuje dosáhnout řízené střele GBI rychlosti až $7000\text{m}\cdot\text{s}^{-1}$.

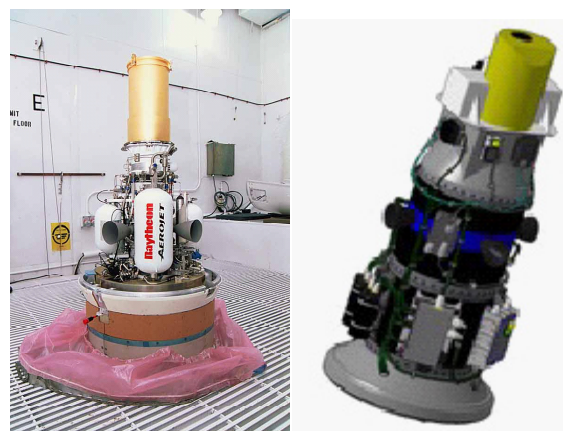
Konstrukce protiraketové řízené střely **GBI** umožňuje rovněž využití třístupňového raketového nosiče **Taurus Lite**. V případě této modifikace bude první stupeň nosiče (délka 10,1 m, průměr 1,28 m) využívat raketový motor **Orion-50S-XLG**. Druhý stupeň nosiče (délka 1,9 m, průměr 1,28 m) pak motor **Orion-50S-XL** pracující po dobu cca 45 sekund. Třetím stupněm nosiče pak bude motor **Orion 38** o hmotnosti 875 kg, průměru 0,97 m pracující 68 sekund. V této konfiguraci bude mít protiraketová řízená střela GBI, schopná dosáhnout maximální rychlosti až $8300\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, celkovou délku cca 18,6 m, průměr 1,3 m a hmotnost 19 500 kg. Její minimální dosah v dané konstrukční konfiguraci bude cca 1000 km a maximální okolo 5000 km.

Aktivní stupeň protiraketové řízené střely EKV zabezpečuje palebný přepad cíle – BŘS, resp. její bojové hlavice, a ničí cíl svou kinetickou energií. Má být vybaven infračervenou elektrooptickou snímací hlavicí, která umožňuje detekování a sledování slabě tepelně kontrastního cíle (řízené střely, bojové hlavice) na kosmickém pozadí do vzdálenosti 500 až 800 km.

Aktivní stupeň EKV má délku cca 1,39 m, průměr 0,61 m a jeho hmotnost má v době vypuštění 64 kg. Jeho celková hmotnost včetně ochranného krytu a oddělovacího mechanismu dosahuje až 120 kg.

Z konstrukčního hlediska má být snímací hlavice tvořena:

- dlouhoohniskovým teleskopickým zaměřovačem,
- kryogenní plynovou chladicí soustavou,
- multispektrálním čidlem s velkoplošným snímacím detektorem s 256×256 prvky instalovaným v ohniskové rovině teleskopu,
- ke korekci dráhy letu/polohy v závěrečné etapě samonavádění na cíl má být aktivní stupeň EKV vybaven reaktivní pohonnou soustavou

Vlevo: Prototyp aktivního stupně protiraketové řízené střely EKV
Vpravo: Návrh konstrukčního řešení aktivního stupně protiraketové řízené střely Exoguard

Navedení útočného stupně EKV do předpokládaného prostoru střetu s cílem má být zabezpečeno pomocí autonomní inerciální naváděcí soustavy střely se zadáním předběžné konfigurace navedení již v odpalovacím síle.

Korekce dráhy letu má být prováděna na základě korekčních řídicích povelů řídicího střediska Centrálního místa velení, přenášených na palubu řízené střely pomocí telekódového radiového signálu z komunikačního podsystému **IFICS (IN-FLIGHT INTERCEPTOR COMMUNICATION SYSTEM)**.

Konstrukci IFICS má tvořit:

- přístrojová aparatura a parabolická anténa o průměru cca 2 m, která má být umístěna pod radiotransparentní ochrannou kopulí o průměru cca 5,8 m.

Z důvodu omezení možnosti vlivu atmosférických poruch má být pro přenos řídicích korekčních povelů použito dvojice stanic IFICS. Jejich dislokace má být vybírána tak, aby se prostory jejich rozmístění nenacházely současně v zóně těchto poruch.

V konečné fázi navedení velmi krátce před zásahem získává aktivní stupeň protiraketové řízené střely EKV prostřednictvím systému **TOM (TARGET OBJECT MAP)** upřesněná data a informace o tom, která ze skupiny hlavic je bojová a vyloučí případné klamné hlavice.

Technické řešení dopadu trosek vzniklých činností systému, resp. jejich případný vliv na bráněné teritorium můžeme hodnotit na základě analytických modelů a empirických příkladů (např. hodnocení dopadu trosek raketoplánu Columbia) jako méně významné.

- **Pro reprezentativní, kompaktní – unitární konvenční bojovou hlavici** o typické hmotnosti cca 700 kg se předpokládá, že pouhých cca 16 % hmoty bojové hlavice bude znamenat dopad/rozptýlení cca 50 ks zbytků/částic hmotnosti 500 g až 1 kg, zbytek hmoty bojové hlavice bude zásahem aktivního stupně EKV, resp. vzniklou kinetickou energií vypařeno v kosmickém prostoru, tedy výšce mimo zemskou atmosféru. Hmoty zbylých částic se v tomto případě předpokládá pouze v řádu miligramů až desetin gramů.
- **Trajektorie rozptylu** těchto částí/trosek bude sledovat původní trajektorii dopadu bojové hlavice. Prostor jejich rozptylu je odhadován v řádu stovek km² (trosky raketoplánu Columbia byly rozptýleny na ploše cca 5000 km²). Tato hodnota má však s dostatečnou rezervou plnit normu Standardu 321.
- **V případě chemické bojové hlavice** se s ohledem na specifičnost její konstrukce předpokládá vypaření bojové látky v kosmickém prostoru. Trosky ostatních konstrukčních prvků hlavice pak budou podléhat modelu ničení konvenční bojové hlavice.
- **Ničení jaderné hlavice** předpokládá vyvolání iniciace její náplně doprovázené efektem tzv. výškového elektromagnetického impulzu **HEMP (HIGH ALTITUDE ELECTROMAGNETIC PULSE)**. Vliv tohoto impulzu na rádiová a elektronická zařízení na zemském povrchu bude výrazně tlumen průchodem zemskou atmosférou. Intenzita elektromagnetického záření a jeho vliv na rádiová a elektronická zařízení na zemském povrchu se nepředpokládá.

V rámci návrhu konceptu americké protiraketové obrany má problematiku protiraketové obrany vedle křížníku **AEGIS** zabezpečovat rovněž systém **THAAD**.

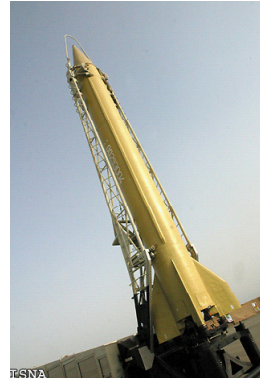

Příklad konstrukčního uspořádání prvků systému IFICS

Systém THAAD má v návrhu USA:

- ničit BŘS v jejich vzletové a koncové fázi, resp. zabezpečit prostorové pokrytí bojiště, prostorů soustředění vojsk a ostatních důležitých objektů na bráněném teritoriu před balistickými řízenými střelami krátkého až středního dosahu.

Těmito střelami o rychlosti letu do cca $2700 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, jsou např. balistické řízené střely SCUD B o dosahu 300 km, SCUD C o dosahu 600 km, resp. balistické střely SHAHAB-3 a GHAURI o dosahu do 1500 km, které jsou konstruovány na bázi severokorejské NO-DONG 1. Tyto řízené střely má systém protiraketové obrany THAAD ničit v jejich počáteční, resp. závěrečné, exoatmosférické fázi letu do výšky 150 km, a to kinetickým účinkem útočného stupně protiraketové řízené střely **GBI (GROUND BASED INTERCEPTOR)**, tedy jeho přímým zásahem.

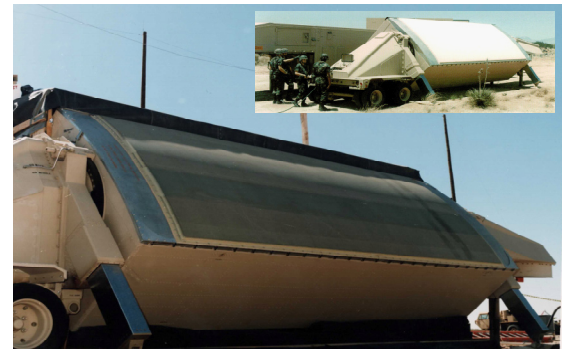
BŘS středního dosahu SHAHAB-3

Systém protiraketové obrany THAAD

Použití protiraketového systému THAAD je plánováno v baterijní organizační struktuře, jejíž organickými prvky mají být mobilní stanice 3D přehledového a střeleckého radiolokátoru GBR, jedno až dvě velitelská stanoviště TSG, 16 až 20 protiraketových řízených střel GBI a dvě samohybná odpalovací zařízení.

Stanice 3D přehledového a střeleckého radiolokátoru **GBR (GROUND BASED RADAR)** má systém protiraketové obrany **THAAD** využívat k detekci, zachycení, sledování a zpřesnění charakteristik trajektorie letu BŘS, přenosu řídicích a korekčních povelů na palubní aparaturu protiraketové řízené střely GBI (GROUND BASED INTERCEPTOR) v procesu jejího navedení na cíl a k hodnocení výsledků střelby.

Anténní souprava radiolokátoru GBR systému THAAD

Maximální technický dosah radiolokační stanice radiolokátoru GBR má být až 1000 km. Včasnost a tím i reálná délka detekce balistických řízených střel po jejich odpálení protivníkem je však limitována mnoha faktory. Mezi základní patří zejména vliv zakřivení zemského povrchu, odlišné charakteristiky a průběh trajektorií letu BŘS, resp. jejich náklon související s využitelnou efektivní odraznou plochou radiolokátorem detekovaného cíle. Tento rozdíl je dán zejména druhem pohonu raketového nosiče BŘS – kapalná a tuhá hmota.

S přihlédnutím k těmto faktorům umožňuje stanice radiolokátoru **GBR** bezpečně detekovat BŘS s pohonem na kapalnou hmotu o efektivní odrazné ploše cca $0,97 \text{ m}^2$ na vzdálenosti 880 km.

Bojové zasazení systému THAAD má být realizováno prostřednictvím velitelského stanoviště v rámci rozvinutého automatizovaného systému řízení palby.

Středisko řízení palby systému THAAD:

- zabezpečí příjem dat a informací distribuovaných v rámci automatizovaných příslušných spojovacích systémů,
- jejich prostřednictvím má systém THAAD přijímat a využívat informací sítě včasné výstrahy a uvědomování, formalizovaných dat, zpráv a povelů různého charakteru, které jsou distribuovány v alfanumerické i grafické podobě – dat, které upřesňují celkovou situaci na bojišti.

Protiraketová řízená střela GBI systému THAAD:

- Je tvořena raketovým nosičem (délka 3,85 m, ráže 0,34 m), přechodovým stupněm a oddělitelnou bojovou částí, aktivním stupněm – interceptorem KV.
- Navedení protiraketové řízené střely GBI do předpokládaného prostoru střetu s cílem má být zabezpečeno pomocí autonomní inerciální řídicí soustavy se zadáním předběžné konfigurace již v odpalovacím zařízení před jejím odpálením.
- Řízená fáze navedení střely GBI po jejím vymetení z přepravního a odpalovacího kontejneru má být započata v cca 19, 9. sekundě letu.
- Případné odchylky trajektorie letu střely mají být automaticky korigovány na základě povelů střediska systému. Tyto povely na palubu řízené střely mají být přenášeny až do okamžiku zachycení cíle autonomní infračervenou naváděcí soustavou aktivního stupně KV. Tato fáze má být započata v cca 20. až 40. sekundě letu protiraketové řízené střely GBI, po oddělení stupně KV od raketového nosiče a přechodu do režimu samonavedení se zpětným přenosem dat do pozemního řídicího střediska.

Aktivní stupeň KV (délka 2,32 m, ráže 0,37 m):

- má zabezpečit ničení BŘS svou kinetickou energií,
- je vybaven vlastní pohonnou jednotkou, palubní řídicí aparaturou a naváděcí soustavou,
- pro korekci své dráhy letu/polohy vůči BŘS v závěrečné etapě jeho samonavádění a pro zásah cíle, je stupeň KV vybaven plynodynamickou impulzní korekční a řídicí jednotkou. Tato jednotka má zabezpečit dostatečný příčný tah a účinnou manévrovací schopnost útočného stupně pro zasažení cíle.

Samohybné odpalovací zařízení systému THAAD

Konstrukci samohybného odpalovacího zařízení systému PRO THAAD tvoří zbraňová část, instalovaná na upraveném víceúčelovém terénním automobilu M1097A2 HMMWV. Zbraňovou částí odpalovacího zařízení je složená raketnicová skříň s osmi až 10 řízenými střelami GBI.

FÁZE LETU BŘS

2

Postartová fáze (post-boost phase) – jde o část letové trajektorie střely trvající zpravidla po dobu hoření motorů pohonné jednotky střely do okamžiku oddělení bojové části (180 až 300 sekund). Zasáhnout a ničít střelu v této fázi je z hlediska technických a výkonových limitů současných prostředků protiraketové obrany nejvýhodnější.

1

Startová, vzletová fáze (boost phase) – v této fázi je střela nejsnadněji detekována a je i nejzranitelnější – střela disponuje relativně nízkou rychlostí, její bojová část tvoří s nosnou částí jeden konstrukční celek.

3

Střední fáze (midcourse phase) – bojové hlavičky, klamné prostředky se pohybují zpravidla mimo atmosféru. Jde o nejdelší fázi letu (cca 1200 sekund u mezikontinentálních BŘS), jejich ničení si však vyžaduje přijetí technicky nejobtížněji realizovatelných opatření. Doba trvání této fáze však umožňuje při existenci vhodných technologií realizaci opakovaných střel, provedení soustředěné palby resp. postupné palby více palebných prostředků – protiraketových řízených střel.

4

Konečná fáze (terminal phase) – hlavičky a další části vstupují do atmosféry. Jde o velice krátký časový úsek – cca 30 sekund. V případě mezikontinentálních balistických řízených střel a střel dalekého dosahu je obtížné, či zcela vyloučené jejich účinné ničení.

Balistické řízené střely se dělí do skupin podle jejich dosahu, a to na:

Mezikontinentální (Intercontinental ballistic missile, ICBM):
dosah nad 5500 km,

Dlouhého dosahu (Intermediate-range ballistic missile, IRBM):
dosah 3000-5500 km,

Středního dosahu (Medium-range ballistic missile, MRBM):
dosah 1000-3000 km,

Krátkého dosahu (Short-range ballistic missile, SRBM):
dosah do 1000 km.

Námořní balistické řízené střely – bez rozlišení jejich dosahu

ARGUMENTY NA PODPORU PROJEKTU

Navrhovaná systémová struktura projektu, který americká strana předkládá svým aliančním partnerům, je v dané chvíli jediným dostupným a reálným prostředkem možného řešení zabezpečení obrany aliančních partnerů před případným raketovým napadením. Zamýšlená výstavba systému protiraketové obrany a tedy i případné rozmístění základny protiraketových řízených střel a radiolokační stanice (radaru) na teritoriu ČR má výhradně obranný charakter.

Obavy ze zhoršení mezinárodní situace byly a jsou vedeny zcela jiným chápáním role a postavení protiraketové obrany v kontextu nového strategického prostředí po konci studené války. Jeho důležitou součástí je odmítnutí konceptu vzájemné totální destrukce jako přežití doktríny vyplývající ze studené války. V nové strategické situaci má systém protiraketové obrany plnit obrannou funkci vůči celé škále omezených raketových útoků, a zároveň obnovit důvěru NATO ve schopnost a připravenost ubránit se zneužití zbraní hromadného ničení.

Pro naplnění cílů a dosažení počátečních operačních schopností systému ALTBMD, je však potřebné odstranit doposud přetrvávající názorovou nejednotnost a zdrženlivost některých členských zemí ke společné konstruktivní činnosti.

Z funkčního i koncepčního hlediska je nutno navrhovaný a částečně již i aktivovaný systém protiraketové obrany, který navrhuje USA, chápat jako **jeden ze základních pilířů realizace doporučení Studie proveditelnosti NATO navrhované vrstvené protiraketové obrany ALTBMD** – systému obrany, který má zabezpečit ničení BŘS potenciálního agresora v jejich počáteční vzletové, střední i konečné fázi letu.

V návaznosti na jednání ministrů obran NATO jsou plánována pracovní jednání o vybraných aspektech studie, a jednání o politicko-vojenských aspektech realizace navrhovaného systému protiraketové obrany NATO. Přijetí dílčích závěrů těchto jednání lze očekávat již na summitu NATO v Rize v listopadu 2006. Při této příležitosti se ČR snaží o **odtajnění vybraných částí dokumentu Studie proveditelnosti**. Poté by bylo možné zahájit diskusi a širší debatu mezi odbornou i širokou veřejností o problematice navrhovaného systému obrany proti BŘS. V případě přijetí rozhodnutí o odtajnění vybraných částí dokumentu Studie proveditelnosti lze předpokládat, že **uvolněné informace potvrdí dosavadní předpoklady, že „protiraketový deštník“ NATO může vypadat obdobně jako návrh Spojených států** – družice včasné výstrahy, radiolokátory včasné výstrahy před možným raketovým napadením, radiolokační stanice a radiolokátory protiraketových systémů a jejich výzbroj – protiraketové řízené střely.

V souvislosti s probíhající diskusí o vhodnosti, či nevhodnosti rozmístění prvků protiraketové obrany na území ČR lze předpokládat, že **i Studie proveditelnosti bude počítat s dislokací prvků navrhovaného systému alianční protiraketové obrany spíše do míst, jejichž poloha zaručí nejvyšší pravděpodobnost odvrácení hrozby raketového napadení - tedy území států střední a východní Evropy. Jejich geografická**

poloha umožní vytvoření potřebných předpokladů k zabezpečení tzv. „časového okna“ – prostoru, který umožňuje zničení BŘS agresora. Toto časové okno, které počítáme v řádu minut, reflektuje veličiny, jakými jsou celková reakční doba systému protiraketové obrany a jeho aktivních prvků – „palebného“ protiraketového systému, letová rychlost balistické střely a rychlost letu protiraketové řízené střely.

Studie jistě poukáže i na skutečnost, že pokud by se Severoatlantická aliance pro svůj projekt rozhodla, budou jednotlivé prvky protiraketové obrany navrhované Spojenými státy – nebo jejich evropskými státy vyráběná modifikační obměna – rovněž rozmístěné ve střední Evropě. Poukáží na fakt, že **americkou stranou navrhovaný systém v rámci systému NATO může být použitý i pro obranu států evropské části Severoatlantické aliance.**

Rozhodnutí o odtajnění vybraných částí dokumentu Studie proveditelnosti, včetně následné diskuse s odbornou veřejností, **vyvrátí dohady o úzké zaměřenosti „amerických“ komponentů protiraketového systému.** V průběhu diskuse bude zřetelněji zdůrazněna funkce amerických křižníků AEGIS i protiraketových systémů KEI, jejichž primárním posláním je ničení balistických střel v počáteční vzletové fázi, tzn. ve fázi nejzranitelnější. Bude zřetelněji zdůrazněno že právě křižníky AEGIS se systémy KEI v součinnosti s protiraketovými řízenými střelami – interceptory GBI přispějí k protiraketové obraně České republiky způsobem a účinností, která je v daných podmínkách nejen pro Spojené státy, ale pro alianční spojence dostupná.

Propojení mezi aliančním a americkým systémem bude možné nejen v politické, ale i v technologické oblasti. Pokud by se měla protiraketová obrana evropského území vyvíjet zcela nezávisle na protiraketové obraně Spojených států, vývoj by trval dlouho a cena by byla mnohonásobně vyšší. Použití již vyvinutých amerických systémů protiraketové obrany vybudování celého systému nejen výrazně urychlí, ale i významným způsobem sníží náklady na její vybudování.

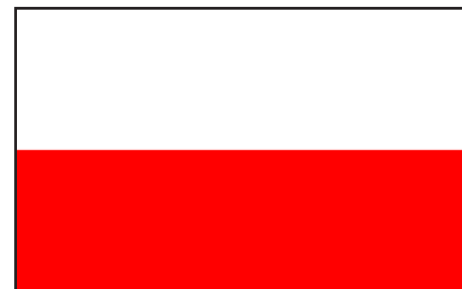
Nebezpečí, které představují BŘS, zejména pak střely středního až dalekého doletu, citlivě vnímají i státy vně Severoatlantické aliance. Vůle přijmout argumenty hovořící pro vybudování systému protiraketové obrany lze rovněž podpořit aktivitami například Ruské federace a Číny. Tyto státy již realizovaly nebo realizují projekty, které jsou svým určením i výkonem srovnatelné s navrhovanou alianční protiraketovou obranou. Jako příklad technického řešení se dá uvést protiraketový systém Ruské federace – systém protiraketové obrany Moskvy (obrana proti mezikontinentálním a balistickým řízeným střelám dalekého dosahu), jakož i protiletadlové a protiraketové systémy typové řady S-300 VM, S-300 PMU2 a S-400. Tyto vysoce sofistikované systémy, schopné ničit balistické řízené střely středního doletu do 2500 km, výkonově odpovídají např. systému THAAD.

POSTOJ POLSKA K UMÍSTĚNÍ PRVKŮ PROTIRAKETOVÉ OBRANY USA NA SVÉM ÚZEMÍ

- Polská vláda chápe možné zapojení do programu protiraketové obrany USA v širším kontextu a posuzuje ji z především z hlediska širších strategických dopadů a politicko-bezpečnostních konsekvencí.
- Polsko chápe umístění prvků protiraketové obrany USA na evropském území především jako posílení ochrany území před balistickými střelami.
- Pro Polsko základna představuje především posílení spolupráce a strategického partnerství s USA ve vojensko-bezpečnostní oblasti a získání významných bezpečnostních garancí.
- Polsko se netají tím, že v případě umístění prvků protiraketové obrany USA na svém území očekává zásadní zvýšení vojenské spolupráce obou zemí, získání sofistikovaných technologií pro oblast velení, řízení a ochrany jednotek především při působení v zahraničních operacích, snazší přístup k informacím atd.
- Polsko rozhodně nespojuje svůj souhlas s umístěním prvků protiraketové obrany USA na svém území s jinými otázkami – např. s ekonomickou podporou, dotacemi, vízy apod., jak bylo mylně prezentováno v médiích. Veškerá spolupráce by se týkala výhradně vojensko-bezpečnostní oblasti.
- Polsko klade velký důraz na právní aspekty případného rozmístění protiraketové obrany USA na svém území a bude chtít dosáhnout vyvážených dohod především z hlediska práv a povinností obou zainteresovaných stran.
- Pro Polsko je nepřijatelné, aby byly oba prvky (protirakety a radar) umístěné pouze v ČR. V případě tzv. dělené varianty by na svém území preferovalo protirakety.
- Polsko chápe své zapojení do projektu jako čistě polsko-americkou záležitost a úvahy o možném propojení s plánovaným aliančním systémem považuje nyní za předčasné.

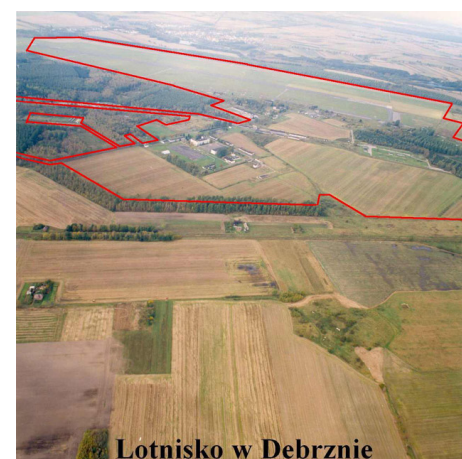

V současné době má Polsko tři vytipované lokality

- bývalé letiště v Słupsk-Rędzikow,
- bývalé letiště Zegrze Pomorskie,
- bývalé letiště Debrzno.

Podpora projektu mezi polskými obyvateli

- Veřejná diskuse na toto téma v Polsku dosud neprobíhá, celý proces je utajen a veřejnost tedy informace čerpá pouze z médií a od představitelů státu.

- Podle průzkumu, který zadal deník Rzeczpospolita ve větších městech, je dnes proti základně cca 63 % obyvatel, 23 % souhlasí a 14 % neví.
- Postoje obyvatel se liší v dotčených regionech – lidé tu nejsou kategoricky proti. Vzhledem k tomu, že se jedná o oblasti s vysokou nezaměstnaností, slibují si od projektu mnohá ekonomická oživení a možnost vzniku nových pracovních míst.

Názory polských politických stran

- Politické strany se k této otázce zatím veřejně nevyjádřily. Důvodem je jednak skutečnost, že by vznikly rozpory ve vládní koalici, dále fakt, že se blíží volby do místních samospráv a strany se bojí vyjádřit, aby nepřišly o hlasy. V neposlední řadě dosud Polsko neobdrželo od USA oficiální nabídku a ani politici neví, co bude obsahovat.
- Polští politici jsou v názoru na základnu rozdělení napříč politickým spektrem:
  - PRO: vládní strana Právo a spravedlnost, opoziční strany Občanská platforma, a Svaz demokratické levice,
  - PROTI: vládní strany Liga polských rodin PR a Sebeobrana
- Stoupenci základny zmiňují strategický přínos (spojenectví s USA), ekonomický (náklady hrazené USA ve výši až 1,7 mld USD, pracovní příležitosti) a bezpečnostní (protiraketová obrana USA by kompenzovala bezpečnostní systémy NATO, které nemusí být postačující).
- Odpůrci zmiňují poškození vztahů se spojenci v NATO, EU a také s východními sousedy (zejména s Ruskem, které je striktně proti základně jak v Polsku, tak v ČR).

Otázka referenda

- Referendum se v Polsku konat nebude. Pokud Polsko obdrží nabídku od USA, bude následovat politické rozhodnutí na úrovni vlády a parlamentu.

„PROTIRAKETOVÝ SYSTÉM BUDE CHRÁNIT VĚTŠINU EVROPSKÉHO ÚZEMÍ.“

K problematice případného umístění prvků protiraketové obrany v ČR se vyjádřili plukovník Timothy F. Lindemann - vojenský a letecký přidělenec USA v Praze a Michael Dodman, rada pro politické a ekonomické záležitosti ZÚ USA v Praze.

V poslední době se mluví o tom, že v České republice nejspíš nevyroste protiraketová, ale radarová základna, která má větší podporu veřejnosti. Můžete říct, kolik lidí by na ní pracovalo?

Pokud bude rozhodnuto umístit radar a střely na různá místa, pak zatím není možné určit přesný počet zaměstnanců, protože mnoho činností se dá dělat dálkově. V každém případě, daleko méně lidí by pracovalo na stanovišti radaru.

Kdo by na základně pracoval, jakou bude mít kvalifikaci? Půjde jen o vojáky?

Zaprvé, protiraketová základna není typickou vojenskou základnou. Bude zaměstnávat daleko méně lidí, neboť půjde především o technické zařízení. Pracovat tu budou zkušení, déle sloužící vojáci, techničtí experti a také mnoho občanských zaměstnanců. Základně bude velet armádní důstojník. Konečný počet zaměstnanců bude záviset na tom, zda se na chodu základny budou podílet i místní obyvatelé – například na ostraze objektů.

Podle jakých právních norem se řídí pobyt cizích státních příslušníků – zaměstnanců základen tohoto typu?

Pobyt cizích státních příslušníků upravuje dohoda NATO SOFA. Podle článku II NATO SOFA je povinností vojsk a jeho civilních složek včetně jejich rodinných příslušníků dodržovat zákony hostitelské země. Na příslušníky vojska a jeho civilních složek včetně jejich rodinných příslušníků se vztahují články NATO SOFA včetně článků o výhodách a imunitě, trestní jurisdikci, daní a nároků.

Jaké výhody může Česká republika očekávat v případě umístění prvků protiraketové obrany na jejím území? Jaké jsou vlastně zkušenosti ostatních států s přítomností amerických jednotek?

Hlavní výhodou pro občany hostitelské země bude posílení národní bezpečnosti. Další možné ekonomické výhody pro hostitelskou zemi nastanou v rámci výstavby zařízení a po jeho spuštění do provozu. Firmy a podniky hostitelské země budou mít příležitost se ucházet o stavební zakázky a služby. Personál, který bude v protiraketovém zařízení pracovat, rovněž přispěje k rozvoji místní ekonomiky mimo jiné i formou pronájmu bytů či domků a nákupu spotřebního zboží.

Zkušenosti hostitelských států jsou různé. Většina negativních reakcí, které jste možná zaslechli, vznikla z umístění amerických střel Pershing v Německu v roce 1980. Dnes němečtí zastupitelé protestují proti odchodu amerických jednotek, protože jim jejich přítomnost přinášela mnoho ekonomických výhod.

Chceme zdůraznit, že protiraketový systém, o jehož umístění v České republice se uvažuje, je striktně obranný systém a je nemožné ho změnit na útočný (střely jsou příliš malé, aby unesly těžké jaderné hlavice). Nicméně chápeme obavy České republiky z přítomnosti cizích vojsk, s níž nemáte dobré zkušenosti.

Budou se moci místní firmy podílet na výstavbě a/nebo vybavení (zásobování, služby, materiály) příslušného zařízení?

Firmy hostitelské země budou mít s největší pravděpodobností příležitost podílet se na výstavbě zařízení,

dojde-li hlavní americký dodavatel k závěru, že tyto firmy jsou kvalifikované a nabízejí konkurenceschopné ceny. Subdodavatelské smlouvy by mohly být uzavřeny na výstavbu a služby nebo výzkum a vývoj. Firmy hostitelských zemí pak budou vyzvány, aby se ucházely o tyto subdodávky.

Někteří kritikové v této souvislosti připomínají, že Američané upřednostňují využívání vlastních zdrojů před místními nabídkami.

Pokud bude region poskytovat kvalitní služby a vybavení, není důvod, abychom je dublovali. Například v německém Graffenwohru místní vybuodovali a udržovali všechna naše ubytovací zařízení.

V případě rozmístění prvků protiraketové obrany na našem území – bude se jednat o čistě americký nebo alianční systém?

Systém protiraketové obrany financují a budují Spojené státy americké, zaměstnanci jsou Američané. Ve skutečnosti je ale projekt součástí sítě připravované protiraketové obrany NATO, v níž bude sloužit aliančním spojencům jako systém ochrany teritoria.

Jakou roli hraje v celém projektu EU?

Státům Evropské unie přinese projekt mnoho výhod – především pak tu, že protiraketový systém bude chránit většinu evropského území, aniž by za to jednotlivé státy museli něco platit. Rádi bychom znovu zdůraznili, že se nejedná primárně o americký obranný systém. Je to projekt, který ochrání Evropu před balistickými střelami vystřelenými z Íránu (iránské rakety zatím do USA nedoletí).

Čeští občané nejsou dosud přesvědčeni, že protiraketová základna ochrání i Českou republiku.

Účinnost protiraketového systému byla prokázána mnoha testy, jejichž výsledky se neustále zlepšují. Je poměrně komplikované vysvětlit spolehlivost systému slovy. Snad by mohl postačit důkaz, že jeden z prvků amerického systému ve Fort Greely na Aljašce chrání toto teritorium a vybrané státy západního pobřeží před střelami vypálenými ze Severní Koreje. Pokud umístíme protiraketový obranný systém kamkoliv na území Evropy, Česká republika bude stále v bezpečí.

Mezi lidmi bohužel koluje mnoho nesprávných informací. Tvrzení, že protiraketová základna, potenciálně umístěná v České republice, bude sloužit jen k ochraně území USA, je jednou z nich.

Koho považujete do budoucna za potenciální bezpečnostní hrozbu? Zvýší se bezpečnostní riziko pro Českou republiku, včetně možnosti provedení teroristického útoku?

Vzhledem k současnému vývoji v Íránu, představuje pro nás tento stát zásadní hrozbu.

Co se týče zvýšení bezpečnostního rizika pro Českou republiku: není pravděpodobné, že Írán získá do roku 2012 takové zbraně, aby Evropu ohrozil. Dnes Írán disponuje pouze hrstkou střel a ty mu zdaleka nestačí k tomu, aby mohl protiraketovou obranu překonat. Nezapomínejme na to, že systém dokáže ubránit sám sebe.

Teroristický útok proti základně je nepravděpodobný z důvodu bezpečnostních opatření, která budou platit kolem stavby. Navíc, přítomnost malé, protiraketové obrany zájem teroristů významně nezvýší.

Všechny jaderné doktríny počítají v případě jaderného konfliktu v první řadě se zničením protiraketových prostředků protivníka. V případě jakékoliv jaderné války bude tedy Česká republika první obětí.

Například Ruská federace má k dispozici mnohem větší počet raket a zdejší základna s deseti obrannými střelami by jim vůbec nestála za to, aby se jí zabývali.

V případě nejaderné hrozby by se s vámi nejspíš také neobtěžovali, protože mají omezené množství střel a ty nebudou chtít vyplývat na zničení zdejšího systému. Ve zkratce – přítomnost obranného systému v ČR rozhodně nezvýší vaši zranitelnost.

Zaznívají hlasy, že by bylo vhodnější a efektivnější s potenciálními agresory jednat, než proti nim budovat obranné systémy, které je mohou provokovat.

V okamžiku, kdy existují viditelné hrozby jak vůči USA, tak Evropě, nejsou jednání na pořadu dne. Budování čistě obranné raketové základny v žádném případě nemůže ovlivnit vývoj vzájemných jednání.

Zdůrazňujeme, že se jednání v žádném případě nezříkáme, budováním protiraketové obrany jsme jen otevřeli další cestu k bezpečnosti.

Jedná se o čistě o obranný systém, jež je technicky nemožné přestavět na útočný systém. Kromě toho bude na základně umístěno jen deset střel, což by v žádném případě k útoku nestačilo. Toto množství je však dostatečné pro obranu před iránskými balistickými řízenými střelami.

Odpůrci se obávají, že trosky ze zničených střel mohou dopadnout na území České republiky a ohrozit její občany. Je to pravda?

V případě zachycení rakety – tedy při úspěšném manévru protiraketových střel – existuje pouze minimální riziko, že by trosky někoho zranily. Obranné střely využívají ke zničení střel agresora kinetickou energii, zásah se navíc odehrává mimo atmosféru. Energie, která vznikne mezi raketou a bojovou hlavicí agresora je tak velká, že obě střely doslova rozpráší. Mnoho z těchto částic pak navíc shoří při vstupu do atmosféry.

Nesmíme zapomenout, že jakákoliv poškození spojená s troskami by byla nepodstatná v porovnání se ztrátami životů a majetku, které by způsobil výbuch jaderné hlavice balistické střely.

Jak se díváte na otázku referenda, o kterém se v ČR mluví? Myslíte si, že by o takovýchto strategických projektech měla rozhodovat veřejnost nebo pouze vláda a Parlament ČR? Jaké jsou zkušenosti USA v této otázce?

Zda se Česká republika rozhodne vypsát k otázce vybudování základny referendum, záleží čistě na ní. Je to otázka národního politického procesu a debaty. Spojené státy v žádném případě Českou republiku k ničemu nenutí. Spojené státy pouze pokračují v dialogu, který vedou již mnoho let.

Jak hodláte přesvědčit veřejnost, že jde o důvěryhodný projekt, který zajistí bezpečnost českých občanů? Testy prý zatím nedosahují optimálních výsledků, navíc neprobíhají v reálných podmínkách.

Výsledky testů se s každou zkouškou zlepšují. Testy jsou nastavené tak, aby shromažďovaly data ze senzorů a zkoušely funkčnost jednotlivých prvků systému. Testujeme je kus po kuse. Přirozeně celý systém je ještě ve vývoji a naším úkolem je přesvědčit veřejnost o jeho spolehlivosti.

Poslední otázka: Kdy padne konečné rozhodnutí o výběru země?

Rozhodnutí o výběru země by mělo být zveřejněno na konci letošního podzimu nebo na začátku zimy. Vše se ale ještě může zpozdít. Rozhodnutí bylo posunuto kvůli nutnosti, aby Kongres USA vyčlenil odpovídající finanční prostředky a také proto, že se jedná o velice komplikovanou a drahou záležitost a je potřeba, aby nebyl žádný z aspektů opominut.

STANOVISKA PARLAMENTNÍCH STRAN A JEJICH PŘEDSTAVITELŮ K PROBLEMATICE UMÍSTĚNÍ PRVKŮ PROTIRAKETOVÉ OBRANY V ČESKÉ REPUBLICĚ

Jan Vidím, předseda výboru pro obranu (ODS):

Systém, přesněji řečeno systémy protiraketové obrany jsou a budou pro euroatlantický prostor nepostradatelné a Česká republika by se měla aktivně zapojit do jejich budování.

Raketové útoky Hizballáhu na Izrael dokazují nejen to, jak nebezpečnou zbraní nejrůznější rakety jsou, ale hlavně fakt, že se tato technologie velmi rychle šíří. Zbraně Hizballáhu mají dosah v desítkách kilometrů, Severní Korea testuje střely s dosahem kolem 5000 kilometrů a Írán má již ve výzbroji střely s doletem 1500 km a vyvíjí další, jež budou schopné zasáhnout Evropu. Jakmile někdo dokáže dopravit raketu na oběžnou dráhu, je jen otázkou času, kdy zvládne technologii umožňující zasáhnout jakékoliv místo na Zemi. Obrana je proto nejen vhodná, ale zcela nezbytná.

Petr Nečas, 1. místopředseda ODS:

V tuto chvíli jsou jakékoliv úvahy o umístění systémů protiraketové obrany na našem území předčasné. Žádnou nabídku jsme neobdrželi, v následujících měsících asi neobdržíme, žádná jednání se nevedou. Celý krok požaduje souhlas širšího politického spektra a neměl by se stát předmětem vnitropolitické populistické pŕtky. To by bylo nezodpovědné vůči našim zájmům i vůči vztahům s našimi spojenci.

Lubomír Zaorálek, místopředseda PSP ČR, ČSSD:

Umístění cizího vojenského zařízení a cizích vojáků na našem území je zásadním problémem národní suverenity. ČSSD nepochybuje o tom, že otázky národní bezpečnosti musí být vzhledem k dynamice a charakteru nových bezpečnostních hrozeb a rizik vždy řešeny jako součást našeho členství v euroatlantických svazcích, tedy EU a NATO. Jakékoli případné dvoustranné bezpečnostní a obranné aktivity ČR, ať už s jednotlivými spojenci nebo jinými zeměmi, tudíž musí zohledňovat naše spojenecké závazky v celé jejich šíři. ČSSD se domnívá, že případné umístění cizího vojenského zařízení a vojáků na našem území je zásadním problémem národní suverenity a bezpečnosti, který má mnoho rovin - odbornou, právní, psychologickou, ale především politickou.

KDU-ČSL oficiální stanovisko nevydalo, tiskový mluvčí Ondřej Jakob sdělil:

Definitivní stanovisko ohledně rozmístění prvků protiraketové obrany sdělíme až poté, co budeme znát konkrétní nabídku Spojených států, včetně podmínek, které ji budou provázet. KDU-ČSL bude při rozhodování o možném umístění základny brát v úvahu především fakt, jakým způsobem systém ovlivní obranyschopnost České republiky a

bezpečnost občanů. Referendum k této otázce si dovedeme představit, problém vidíme spíše ve schválení zákona o obecném referendu.

Strana zelených, stanovisko republikové rady:

Strana zelených odmítá raketovou základnu USA, která by byla na území ČR zřízena mimo působnost NATO. Poslanci SZ souhlas s jejím vybudováním nevysloví. SZ vyzývá vládu, aby případnou nabídku USA na její umístění v ČR odmítla, aby toto odmítnutí konzultovala s polskou vládou a aby doporučila vládě USA, aby své obranné kroky koordinovala se Severoatlantickou aliancí.

Strana zelených usiluje o prohloubení kooperativní bezpečnosti na multilaterálním základě v rámci NATO a EU. Uvažovaná základna USA na českém území však tomuto rámci neodpovídá, naopak může představovat ohrožení pro vztahy a spolupráci uvnitř Severoatlantické aliance. Proto upřednostňujeme spolupráci na řešení otázky protiraketové obrany, jak ji od roku 2002 připravují spojenci v NATO a kterou bude projednávat podzimní summit Severoatlantické aliance.

I tento systém protiraketové obrany NATO však bude s to zajistit podstatně lepší bezpečnost proti autoritativním režimům a jejich zbraním pouze tehdy, pokud půjde ruku v ruce s multilaterální diplomacií a dodržováním mezinárodních úmluv, zejména Charty OSN. Nejen odborníci a politici, ale i veřejnost má mít právo vyjádřit se k důležitým otázkám, včetně národní bezpečnosti. V souladu s mnohaletým programovým požadavkem SZ se její poslanci zasadí o to, aby parlament přijal ústavní zákon o obecném referendu.

KSČM, stanovisko Výkonného výboru ÚV KSČM (13.7.2006):

„...Při dislokaci protiraketové základny na území nebo poblíž území ČR vzniká vysoké bezpečnostní riziko úderu..., ...protiraketové základny v Evropě jsou v první řadě součástí Národního programu protiraketové obrany USA a jako takové mají být určeny k ochraně území a občanů Spojených států...,... americké antirakety se mohou snadno změnit v rakety útočné, ohrožující území Ruska, Íránu apod. KSČM zastává jednoznačné stanovisko, že by vláda a Parlament ČR neměly připustit rozmístění jakékoliv raketové základny na našem území.“

Stanovisko Výkonného výboru ÚV KSČM (22.9.2006): „KSČM odmítá změkčování stanovisek proti umístění amerických zařízení protiraketové obrany na území ČR. Připomíná znovu obrovská bezpečnostní rizika tohoto kroku a požaduje pro veřejnost průhledný proces demokratického rozhodování zakončený referendem.“